

KNJIŽNICA
EDVARDA KAZELJA
V CELJU

Celje - skladišče
D-Per

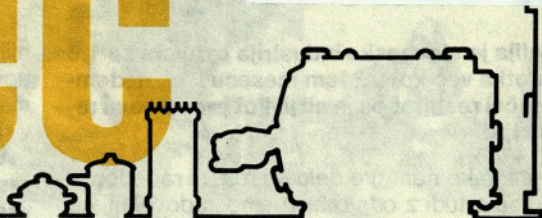
214/1987

1119870997, 17/18

COBISS

Emajlir

glasilo delovne organizacije emo celje

LETO XXXVII - ŠT. 17-18 - 15. OKTOBER 1987

Ob pričetku priprav na zборе in volilne seje

Usmeritve in stališča

za pripravo in izvedbo občnih zborov osnovnih organizacij zveze sindikatov in volilnih sej sindikalnih konferenc v tozdih, konferenc osnovnih organizacij ZSS v delovnih organizacijah, konferenc zveze sindikatov v sozdih in izvolitev najodgovornejših nosilcev dolžnosti v občinskih, mestnih in medobčinskih svetih, občinskih in republiških odborih sindikatov dejavnosti ter v republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije.

Po 50. členu statua Zveze sindikatov Slovenije pripravijo člani zveze sindikatov vsaki dve leti občni zbor osnovne organizacije, sindikalne konference tozdv, konference OO ZSS v delovnih organizacijah in sindikalne konference ZS v sestavljenih organizacijah združenega dela pa volilne seje. Organi zveze sindikatov imajo svoje volilne seje, če je po 32. členu statuta potekel mandat nosilcev najodgovornejših dolžnosti v organih zveze sindikatov in če je potrebno, da na podlagi ocene zamenjajo tudi nekatere člane in dopolnjujejo svojo sestavo.

Na sejah na vseh ravneh, od osnovnih organizacij ZS do republiškega sveta ZSS, je potrebno kritično oceniti dveletno delo, predvsem pa to, kako smo uresničevali usmeritve organizacij in organov v svojem okolju, seveda ob upoštevanju kongresnih usmeritev ZS, in pri tem utrjevali in razvijali svoje ustavno in družbeno vlogo. V zvezi s tem bo potrebno kritično oceniti tudi našo organiziranost, kadrovsko usposobljenost, metode in načine delovanja, ki so odsev razmer in vprašanj v okolju, v katerem delujejo organizacije in organi ZS. Delo je treba oceniti tako, da ugotovi-

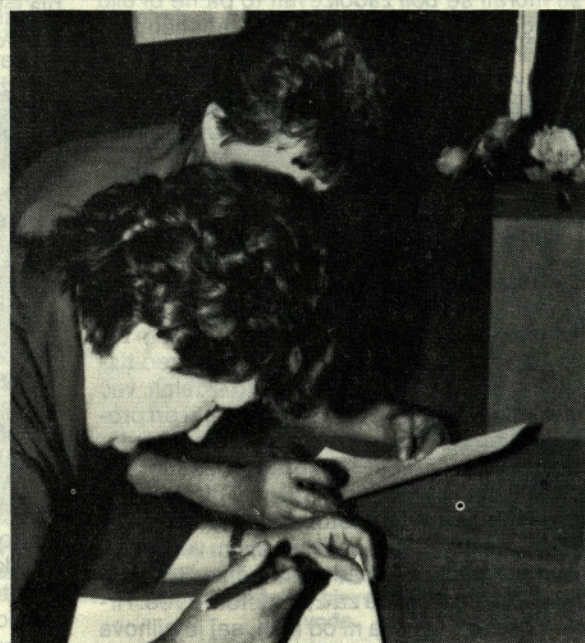
mo predvsem to, v kolikšni meri uveljavljamo metode in načine delovanja v ZS, opredeljene s statutom ZSS, konkretizirane v pravilih osnovnih organizacij ZS in konferenc ZS v ozdih, poslovniki dela organov ZS in kakšna je učinkovitost in

odgovornost pri ugotavljanju in uveljavljanju interesov delavcev, članov vzeze sindikatov.

Rokovnik priprav in izvedbe

- dogovor z OO ZSS in vodstvi konferenc ZS v ozdih in pripravah in izvedbi občnih zborov in volilnih sej opravijo občinski sveti ZSS do 15. 10. 1987;
- občne zборе OO ZS in volilne seje sindikalnih konferenc v tozdih je treba izpeljati do 31. 12. 1987;
- volilne seje konferenc OO ZS v delovnih organizacijah in konferenc ZS v sozdih morajo biti do 20. 1. 1988;
- občinski, mestni sveti ZSS in občinski odbori sindikatov dejavnosti naj izpeljejo svoje seje do 20. 2. 1988;
- medobčinski sveti ZSS, ROS dejavnosti in RS ZSS morajo pripraviti svoje seje do 15. 3. 1988.

Referendum uspel

Konec meseca septembra (25. in 28.) smo v naših TOZD in DSSS na referendumu odločali o spremembah in dopolnitvah samoupravnih aktov o delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Izid referenduma je bil pozitiven. V spodnji tabeli je pregled glasov »ZA« v odstotkih

TOZD	Po 1. točki	Po 2. točki	Po 3. točki	Po 4. točki
frite	54,8	54,8	54,8	54,8
posoda	53,9	51,5	50,8	51,9
erc	74,0	77,0	57,0	80,0
odpreski	55,0	51,0	51,0	55,0
orodjarna	56,0	56,5	57,0	56,0
vzdrževanje	61,6	56,9	57,4	57,9
radiatorji	63,5	62,8	62,2	62,8
kotli	58,3	57,8	61,0	61,0
kontejner	54,0	54,5	54,5	54,5
sit	72,0	72,0	72,0	72,0
dsss	62,8	-	62,3	62,8
Skupaj:	60,5	59,5	58,2	60,8

Pod točko 1: Pravilnik o ugotavljanju in razporejanju dohodka in čistega dohodka

Pod točko 2: Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in skupno porabo

Pod točko 3: Pravilnik o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo

Pod točko 4: Statut TOZD in DSSS
OPOMBA: DSSS pod točko 2 niso glasovale, ker tako določa zakon.

DELAJSKI SVET DO EMO

Komisija za odlikovanja in priznanja

V skladu z določili Pravilnika o podeljevanju priznanj in pripravi predlog za odlikovanja, Komisija za odlikovanja in priznanja razpisuje

NATEČAJ

za zbiranje predlogov za priznanja, ki jih za posebne uspehe podeljuje DO EMO, in sicer:

- zlati znak
- pismeno priznanje.

Pogoji za podelitev so zajeti v členih 9, 10, 11, in 21 Pravilnika o podeljevanju priznanj in pripravi predlogov za odlikovanje.

Rok za oddajo predloga je 14 dni od dneva objave. Predloge sprejema Področje za kadre, organizacijo in poslovno informatiko.

TO JE TO

TO JE TO

Uspeh je že to, da ni nazadovanja

Julija je slovenska industrija izdelala za 1,9 odstotka več kot v istem mesecu lani, sedemmesečni rezultat pa je nižji, kot predvideva resolucija

O tem, kako nam gre delo od rok, si radi dopovedujemo tudi z odstotki in smo zadovoljni, če so ti visoki. Pri proizvodnji zadnja leta pretirane visokosti pri tem ni. Včasih smo ob tem celo zadovoljni, češ če bi bila rast izdelave večja, bi morali več uvažati in – ker za to nimamo denarja – bi se morali še bolj zadolževati to pa ne bi bilo koristno. Zdaj nam je slovenski statistični zavod posredoval svoj izračun julijske industrijske proizvodnje, ki je pokazal, da je tedaj slovenska industrija izdelala za 1,9 odstotka več kot je bila julija lani, s čimer se je tudi dvignil sedemmesečni prirastek proizvodnje za 0,8 odstotka nad lansko sedemmesečje, medtem ko je bila v polletju ta raven nekoliko nižja, namreč 0,7 odstotka nad lansko šestmesečno.

Na prvi pogled lahko rečemo, da je takšen julijski rezultat za zdajšnje, suhe čase, kar dober. Pri tem razmišljanju ne izhajamo iz uvoznih računov, pač pa zgolj iz proizvodnih, namreč tistih, ki gledajo takole: čim več bomo izdelali, več bomo lahko prodali, in če ne bomo šibki pri prodaji, tudi več zaslužili. Ker zadnje čase pri izdelavi škriplje tudi drugim republikam nas tudi primerjava z dosežki drugih industrij v glavnem ne spravi v pretirano sramoto. Julija letos so namreč v primerjavi z lanskim julijem več kot v Sloveniji izdelali le Hrvati, namreč za 3,5 odstotka več in na Kosovu za 2,5 odstotka več. Hrvaški dosežek seveda ni od muh, saj je njihova industrija močna in ima 570.000 zaposlenih, medtem ko jih ima slovenska 381.000. V kosovski jih dela le nekaj nad 80.000.

Rast v kosovski industriji je zato kljub vsem skromna, saj vemo, da mlade industrije lažje dosegajo visoke rasti. Julijski dosežki drugih so bili še skromnejši, tako je makedonska industrija tedaj izdelala le za 0,8 odstotka več kot julija lani, ožjesrbska celo za 0,6 odstotka manj, črnogorska za 2,9 manj, bosenskohercegova pa celo za 4,2 odstotka manj. Kaže da bosensko industrijo letos še posebej tolče boj za boljše zunanjetrgovinske rezultate, ki jih skušajo dosežati zlasti z manjšanjem uvoza. Na

njihovih julijskih rezultatih pa je videti tudi praznovanje muslimanskega postnega meseca ramadana, saj jim je tudi prejšnja leta proizvodnja v takih obdobjih upadala.

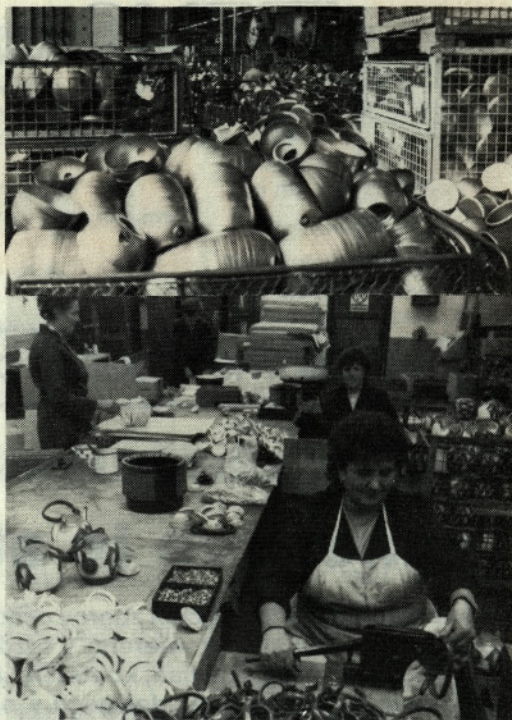
Vrnimo se k slovenski izdelavi. Republiška resolucija pričakuje da je slovenska industrija v vsem letu izdelala za 2,6 odstotka več, kot je bila lani. Potemtakem s sedemmesečnim rezultatom ne moremo biti preveč zadovoljni, saj je doseženi prirastek še vedno trikrat premajhen. Nasprotno pa naj bi vsa jugoslovanska industrija letos izdelala za 2,4 odstotka več in je torej zaostanek precej nižji, namreč 31-odstoten.

Štetje delovnih dni nam večkrat nazorneje približa stopnjo delovnih naporov v posameznem mesecu. Julij je seveda počitniški mesec zato je navadno proizvodno manjši. Zaradi dopustov so tudi določena nihanja med leti, saj vsi ne gredo na dopust vsako leto v istih dneh. Če pa štejemo navadne delovne dni in praznične, pa ugotovimo, da je imel lani in letos julij štiri nedelje, da je bil lani dan borca v petek, torej na delovni dan, letos pa je bil na prvo soboto v mesecu, ki je navadno delovna. Potemtakem je bil julija letos v bistvu delovni dan več.

Lanski julijski delovni rezultati tudi niso bili prav nič ugodni, saj je v primerjavi z julijem 1985 industrijska izdelava celo nazadovala za 0,2 odstotka. Izhodišče za letošnji račun je torej zelo nizko in zato tudi prirastek v resnici za pol nižji. Račun, ki so ga v zavodu opravili po načinu ekonomskega instituta pravne fakultete, torej po takem načinu, ki še natančneje spremlja te trenutne vzgibe in sunke, ki vplivajo na proizvodnjo, pa bi nadaljevanje zgolj julijskega teka izdelave do konca leta zmanjšalo proizvodnjo za odstotek.

Sicer pa je julija letos v primerjavi z lanskim julijem v Sloveniji od skupaj 34 industrijskih dejavnosti bilo 11 takšnih, ki so izdelale manj kot julija lani. V kriznih, rdečih proizvodnih številkah, je – kot vse lotošnje mesece – še naprej pohišvena industrija. Med drugimi, ki se jim letos to zelo pogosto dogaja, pa je spet elektroindustrija, nadalje predilnice in tkalnice, črna metalurgija, žage, bazična kemija, usnjarska ipd. Podrobnejše rezultate po dejavnostih pa kaže naslednja lestvica.

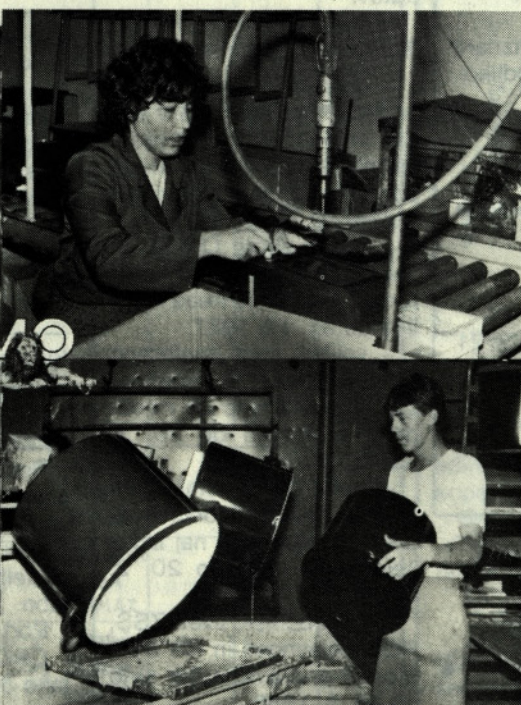
Julija letos je naša največja industrijska dejavnost, elektroindustrija izdelala za 8,4 odstot-

ka manj kot julija lani, kovinska predelovalna industrija je naredila za 10,3 odstotka več, strojna za 2,5 več, predelava kemičnih izdelkov za 3,3 več, izdelava končnih tekstilnih izdelkov za 15,4 več, pohišvena za 13,9 manj, predilnice in tkalnice za 13,3 manj, izdelava vozil za 5,7 več, elektrogospodarstvo za 17,2 več, živilska za odstotek več, papirna za 3,1 več, obutvena za 6,5 več, črna metalurgija za 5,8 manj, predelava nekovinskih rudnin za 14,7 več, žage in tovarne plošč za 8,7 manj, bazična kemija za 10,8 manj, izdelava gradbenega materiala za 16,8 več, premogovniki za 6,5 manj, gumarska za 20,2 več, usnjarska za 8,6 manj, predelava barvastih kovin za 3 več, izdelava barvastih kovin za 17,4 več, izdelava krmil za 2,1 več, obnova surovin za 9,6 manj, izkop peska in kamna za 17,9 več, tobačna za 16,2 manj, izdelava naftnih derivatov za 5,6 več, predelava nekovinskih rudnin za 15,4 več, pridelovanje rud barvastih kovin za 12,1 manj, ladjedelništvo za 53,1 več, pridobivanje nafte in plina za 103,7 več, raznovrstna industrija pa je izdelala za 24,2 odstotka več, kot je bila julija lani.

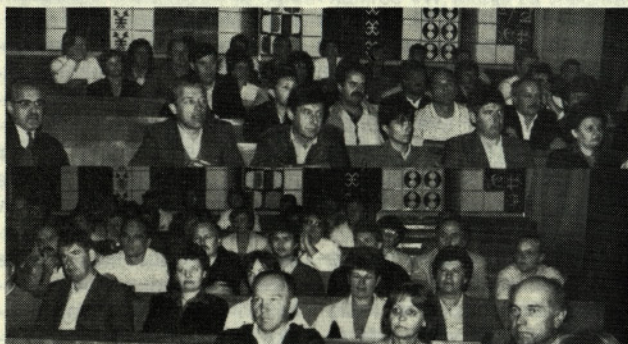
Potemtakem se še naprej glavna uspešnost slovenske industrijske izdelave kaže v tem, da se v povprečju ohranja na doseženi ravni, kljub stiski, ki jo zadostno tarejo v povprečju in čez mero v posameznih dejavnostih. Ta stiska se marsikje še stopnjuje, drugje pa pojema, ali vsaj ni tako ostra, kot o njej poročajo. Zaostrovanje je čutiti iz poročil industrijskih podjetij, da je plačevanje računov čedalje slabše in iz trditev, da je suša pri obratnem denarju. Še bolj oprijemljivi so podatki o realnem nazadovanju izpolačil za naložbe. Industrija tudi poroča, da se ji ne poslabšujejo zgolj tuja naročila, ampak tudi domača. K sreči teh izjav ne potrjujejo podatki o izvozu in prodaji. Julijski izvoz se je namreč povečal. Delež slovenskega izvoza v jugoslovanskem na konvertibilni trg je celo presegel 27,5 odstotka in je torej večji kot v najuspešnejših letih delovanja prejšnjega, dobrega zunanjetrgovinskega sistema. To se seveda ne dogaja le zato, ker bi se zdaj slovenski izvozniki na Zahod toliko bolj potrudili, ampak tudi zato, ker tovrstni izvozniki v drugih republikah izvažajo že manj.

Naj bo kakorkoli, zaloge dokončanih izdelkov slovenske industrije so se julija znižale in bile za 6,2 odstotka nižje od lanskih julijskih. Staro vprašanje ob tem je seveda, kolikšen bo izkupiček od te prodaje. Nekaj odgovorov o tem lahko pričakujemo te dni z objavo polletnega obračuna gospodarjenja.

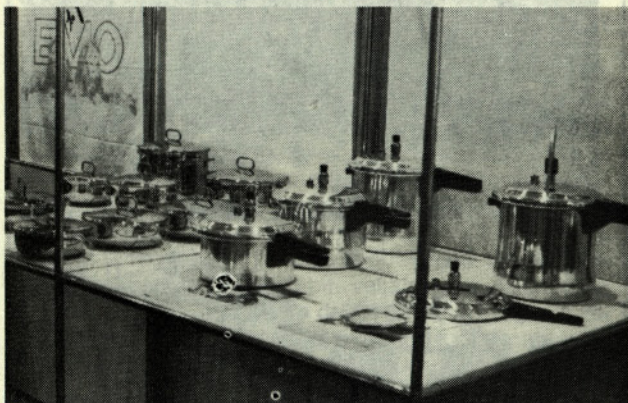

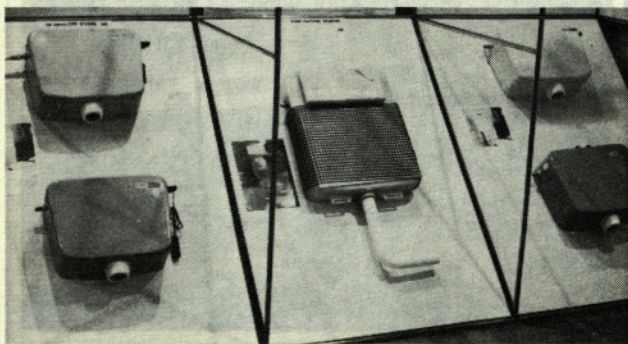
Cilj naših dodatnih tržnih aktivnosti je točno opredeljen: čim širše predstaviti javnosti in kupcem našo DO, ter skleniti in realizirati čim več pogodb ter biti soliden poslovni partner. Na sliki: razgovor s sodelavci Kovintehne, ki so se mudili pri nas v petek 2. oktobra.

V zadnjem času smo v naši DO organizirali vrsto strokovnih predavanj in demonstracij na katere smo povabili sodelavce iz projektantskih, montažerskih, gradbenih in trgovskih delovnih organizacij, vse z namenom, da jim čim bolj nazorno predstavimo našo DO oziroma prikažemo uporabnost izdelkov iz našega proizvodnega programa.

Osnovni pojem razvijanja tržišča v klasičnem smislu pospeševanja prodaje dobiva v zadnjem času čedalje več novih kvalitet, ki zajemajo celotno marketinško področje.

Za boljšo in večjo prodajo

V zadnjem času potekajo na področju prodaje naših izdelkov številne dodatne aktivnosti, vse s ciljem, da bi vsaj nekoliko izboljšali stanje, pospešili prodajo in zmanjšali zaloge.

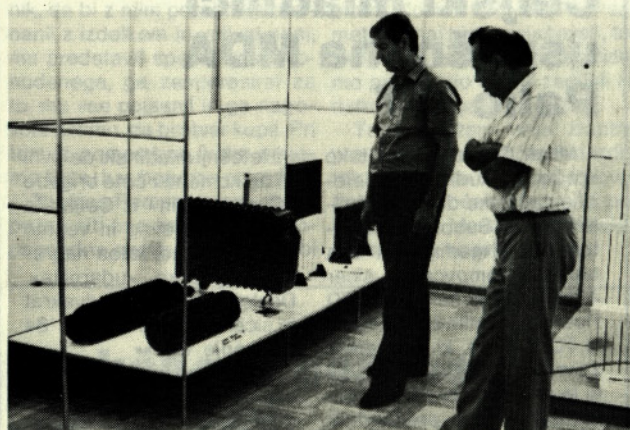
Da so postali pogoji gospodarjenja pri nas izredno zaostreni, nestabilni in nepredvidljivi, da je kupna moč prebivalstva močno omejena, da je zelo padla in da se ljudje odločajo le za nakup najnujnejšega, verjetno ni potrebno posebej poudarjati. Vse to se neprijetno odraža v našem poslovanju, zato so dodatne aktivnosti na področju prodaje (v katere so se vključili tudi nekateri naši vodstveni delavci) nujne in potrebne. Tako so bila v mesecu septembru organizirana številna srečanja s predstavniki največjih jugoslovanskih trgovskih hiš, organizirana so bila številna strokovna predavanja in predstavitve našega proizvodnega programa, kakor tudi uporabe naših izdelkov projektantom montažerjem, gradbincem, pa delavcem trgovskih delovnih organizacij, organizirane so bile razne tiskovne konference in pogovori z novinarji. Vse to širši domovini, predvsem pa so bile intenzivno obdelana področja Vojvodine, Srbije, BIH (kjer je sedaj delež prodaje precej manjši zaradi zapletov okoli Agrokomerca) in Hrvatske. 26. in 27. septembra so potekali v Banja Luki v Domu kulture dnevi EMA, oziroma je tekla prodajna razstavna akcija »EMO za vas« na kateri smo predstavili del našega proizvodnega programa. Razsta-

Oseben stik s poslovnimi partnerji je dragocena informacija o zahtevah in potrebah tržišča ter seveda najidealnejša oblika utrjevanja odnosov z njimi za nadaljnje sodelovanje ter sklepanje pogodb.

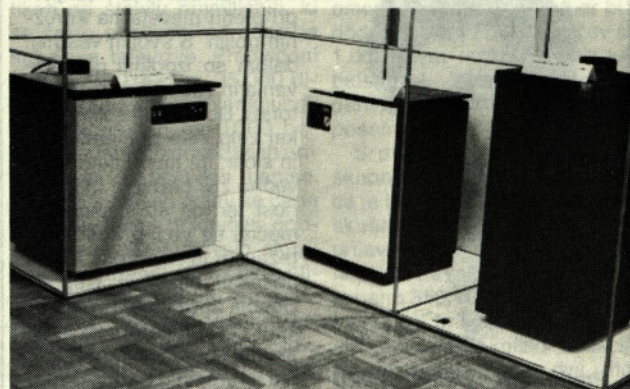
V dodatne aktivnosti na področju prodaje naših izdelkov so se teh v zaostrenih pogojih gospodarjenja vključili tudi nekateri naši vodstveni delavci, na čelu z glavnim direktorjem Francijem Gazvodo.

Izredno domiselno in atraktivno pripravljena priložnostna razstava izdelkov iz našega proizvodnega programa je privabila veliko število občanov Banja Luke.

Dom kulture v BANJA LUKI v katerem je tekla v dneh od 26. do 27. septembra prodajna razstavna akcija EMO ZA VAS.

va je bila dobro obiskana, ki morajo nujno spremljati kar je posledica pravilnega izbora najatraktivnejših izdelkov iz našega proizvodnega programa ter odlično izpeljanih vseh propagandno informativnih aktivnosti, Vse omenjene aktivnosti širom domovine pa se nadaljujejo tudi v mesecu oktobru, največ pa jih seveda poteka v Celju.

Po klancu navzdol

V Sloveniji je julija padala industrijska proizvodnja po tri, v Jugoslaviji pa kar po devet odstotni stopnji

V poletnih mesecih se tako v Sloveniji kot v celotni Jugoslaviji industrijska proizvodnja zmanjšuje, njena dinamika je še naprej podobna lanskemu, ko smo najprej v začetku leta imeli razmah, potem umiritev, potem pa se je začelo bolj ali manj naglo padanje proizvodnje, ugotavljajo v Gospodarskih gibanjih ekonomskega inštituta ljubljanske pravne fakultete.

Medtem ko je v slovenski industriji padanje proizvodnje razmeroma počasno, tako v juniju kot juliju je bila letna stopnja padanja v posameznem mesecu blizu dveh odstotkov, v juliju celo

manj, pa smo pričali dokaj naglemu padcu v celotni Jugoslaviji. Še junija je padala industrijska proizvodnja po tri odstotke letno, julija pa se je letna stopnja povečala na skoraj devet odstotkov. Zaradi že omenjene podobnosti v proizvodni dinamiki so kumulativni rezultati v sedmih mesecih nekoliko ugodnejši, saj smo letos v slovenski industriji naredili za 0,8 v jugoslovanski pa za 2,4 odstotka več kot lani v primerljivem času.

Vzroki sedanjega zastoja so tako na strani ponudbe kot na strani povpraševanja. V celotni državi je še posebej pereča vedno slabša preskrbljenost industrije z uvoznimi materiali in surovinami, medtem ko je v Sloveniji ta problem vsaj za zdaj veliko manjši. Julija je tovr-

stni jugoslovanski uvoz namreč padel po letni stopnji 19 odstotkov in je bil v sedmih mesecih za 9 odstotkov manjši kot lani. Še nekoliko manj ugodno bi bilo, če bi uvoz merili s košaro valut, ne pa z relativno bolj padajočim dolarjem. Preskrbljenost jugoslovanskega gospodarstva je po teh ocenah najmanj za desetino slabša kot lani v primerljivih sedmih mesecih, v poletnih mesecih pa se še dodatno slabša; v samem juliju je bil uvoz, merjen v dolarjih, za 13 odstotkov manjši kot lani.

Zmanjševanje uvoza torej neugodno vpliva na rast proizvodnje, ugodno pa izboljšuje plačilno bilanco države. Po mnenju ekonomistov v pravne fakultete je v tem primeru bolje, če dovolimo padanje proizvodnje zaradi

stabiliziranja zunanjetrgovinskega ravnotežja. Druga možnost je aktivna tečajna politika, ki poleg stabilizacije zunanjetrgovinske bilance omogoča tudi rast proizvodnje in zaposlenosti, vendar pa jo mora nujno spremljati restriktivna monetarna politika. Te prepotrebne povezave v sicer pravilni zunanjetrgovinski usmeritvi v letih 1982 do 1985 niso uresničili.

Drugi vzrok za padanje proizvodnje je postopno zmanjševanje domačega povpraševanja, ki se poraja zaradi visoke rasti cen in zaradi omejevanja osebnih dohodkov. Maja letos, do tedaj so zvezni podatki, je bila prodaja v trgovini na drobno realno za dva odstotka nižja kot lani v tem mesecu. Za Slovenijo bolj sveži julijski podatki kažejo, da se prodaja na drobno spet krepi, lanske je presegla za domala šest odstotkov.

V sedanjem padanju proizvodnje najhitreje zaostajajo izdelovalci opreme, v Sloveniji julija kar po 55-odstotni letni stopnji, v celotni Jugoslaviji pa po devet odstotkov letno v mesecu juniju. Proizvodnja reprodukcijske-

ga materiala je v zadnjih mesecih v Sloveniji naraščala (julija po 4 odstotke letno), v Jugoslaviji pa se enako hitro zmanjšuje. Razlika v dinamiki med tovrstno jugoslovansko in slovensko proizvodnjo naj bi bila bolj ali manj začasna. Čeprav se slovenska skladišča hitreje praznijo kot jugoslovanska, pa se na splošno zaradi slabe preskrbljenosti proizvodnje domače povpraševanje krepi v vsej državi. Proizvodnja življenjskih potrebščin se povečuje tako v Jugoslaviji kot v Sloveniji. V republiki je julija naraščala po šest odstotkov letno, mesec dni prej pa v federaciji po 2-odstotni letni stopnji.

Julija je med vsemi republikami in pokrajinami naraščala samo črnogorska industrijska proizvodnja, po 8-odstotni letni stopnji. V tem mesecu je najhitreje padala kosovska, po 60 odstotkov letno, sledijo pa makedonska po 12 odstotkov, srbska (brez pokrajin) po letni stopnji 11 odstotkov, vojvodinska in hrvaška po 8 odstotkov, v Bosni in Hercegovini pa se je julija industrijska proizvodnja zmanjševala po letni stopnji pet odstotkov.

SOCIALISTIČNA ZVEZA DELOVNEGA LJUDSTVA

O MARSICEM BO POTREBNO TEMELJITO PREMISLITI – Poletna meseca sta minila predvsem v pripravah na razgibano jesensko družbenopolitično de-

javnost. Tako se bo v teh dneh začela javna razprava o dograjevanju volilnega sistema, spremembah republiške in zvezne ustave ter uvedbi IV. samoprispev-

ka v celjski občini, hkrati pa se bodo začele tudi priprave na občinsko programskovolilno konferenco SZDL.

V pripravah na javno razpravo o dograjevanju volilnega sistema je predsedstvo OK SZDL že imenovalo posebno delovno skupino, ki naj bi še pred javno razpravo temeljito preučila predlagane dopolnitve, še posebej glede na celjske pripombe ob in po minulih volitvah.

V zvezi z javno razpravo o uvedbi IV. samoprispevka se je predsedstvo OK SZDL sestalo že 14. julija. Na takratni seji je sprejelo predlog, da se sredstva skupnega občinskega samoprispevka namenijo zdravstvu, da se denar za potrebe osnovnega šolstva zbira po posebnem programu v organizacijah združenega dela in ločeno od samoprispevka ter da se krajevnim skupnostim posredujejo dve alternativni. Po prvi naj bi KS same razpisale svoj krajevni samoprispevek, po drugi pa naj bi se prispevna stopnja za skupni program (1 % za zdravstvo) povečala za 0,5 % za krajevne skupnosti. Če bo na referendumu (bil naj bi 22. novembra) sprejet program zdravstva, bo v celjski občini s 1. januarjem 1988 prenehala akcija zbiranja enodnevnega zaslužka za modernizacijo bolnišnice.

Predsedstvo je na tej seji potrdilo tudi predlog spremenjene sestave iniciativnega odbora za pripravo in izvedbo referenduma za IV. samoprispevek.

Celjski mladinci uspešni na MDA Palič '87

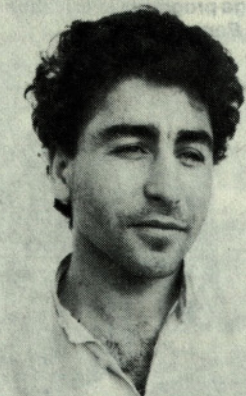
Mladi Celjani so se tako kot že lani, tudi letos udeležili mladinske delovne akcije PALIČ v Subotici. Med letošnjimi brigadirji sta bila tudi dva »emovca« in sicer Alenka Arzenšek iz TOZD Posoda in Milivoj Stevanič iz TOZD Frite, ki je brigadir že vrsto let. Stevanič Milivoj, ki je sicer v naši delovni organizaciji tudi predsednik OO ZSMS TOZD Frite je bil

na letošnji mladinski delovni akciji komandir čete brigade »Cvetka Jerin« iz Celja. Za svoje prizadevanje in vestno delo je bil tudi letos nagrajen z značko »udarnika«. Doslej jo je prejel že dvakrat in sicer na akciji Đerdap '84 in Skopje '86.

Organizatorji letošnje akcije so brigado »Cvetka Jerin« proglasili za eno najboljših.

Mladi so letos sodelovali pri kopanju jarkov za PTT kabel, pri obiranju višenj ter pri pletju plevla na koruznih poljih. S svojim vestnim delom so izpolnili pričakovanja in zaupanje organizatorjev. Dokazali pa so še nekaj zelo zelo pomembnega in sicer, da med mladimi še vedno živi bratstvo in enotnost ter, da so s skupnimi močmi še vedno kos vsem težavam in naporom. To so dokazali mladi iz Čuprije, Doboja in Celja, ko so združeni v brigadi bratskih mest skupaj sodelovali pri čiščenju in urejanju parka v spomin padlim borcem na Vlasi-ni.

Na delovni akciji PALIČ '87 so poleg mladih iz vse Jugoslavije sodelovali tudi otroci naših zdomcev iz ZR Nemčije.

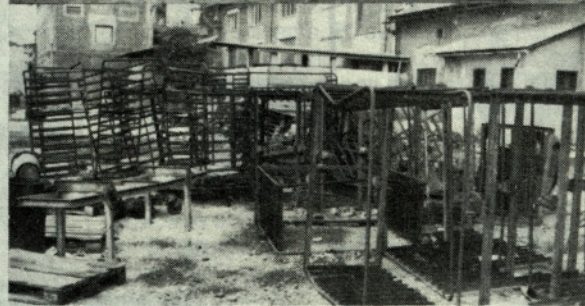
Predsednik ZSMS TOZD Frite Milivoj Stevanič je letos sodeloval na mladinski delovni akciji Palič kot komandir čete brigade »Cvetka Jerin« iz Celja. Za uspešno in prizadevno delo je prejel značko »udarnika«.

Naš sosed je odpad

Star ljudski rek pravi: »Če ima sosed ... moram imeti tudi jaz ...«

Eden izmed naših bližnjih sosedov je tudi »odpad.«

Torej, če ima sosed ves »klump« nametan moramo imeti tako tudi mi ...

Dobra in fantastično uspešna propaganda

Koliko uspeha lahko pripori propaganda, ki je uspešna? Raymond Rubicam je leta 1949 napisal v uvodu h knjigi »100 najuspešnejših propagandnih akcij« slednje: »Poznamo veliko uspešnih oglasov, vendar je med njimi malo takih, ki so veliki. Velike propagandne akcije pa so po definiciji take, ki niso le preprosto uspešne, ampak fantastično uspešne.

Toda samo fantastični uspehi – pa če jih merimo s številom bralcev, številom poslanih kuponov ali z nakupom – javnosti ne dajejo občutka, da je oglas velik; tak je šele tedaj, ko opravi svoje poslanstvo tako, da ostane v spominu zaradi izvirnosti, šaljivosti, razsodnosti, prepričljivosti ali zaradi kakšne druge pomembne duhovne ali duševne kvalitete.

Vendar niti te kvalitete ne napravijo oglasa velikega, če razširja zlagane trditve ali če porabnik spozna, da je propagandi preprosto nasadel. Najboljša definicija velikega oglasa je, da porabniku zaradi njega ni bilo nekaj samo prodano, ampak da tako javnosti kot propagandistom taka akcija še dolgo ostane v spominu kot občudovanja vredno delo.

Kot piše v Münchenski mednarodni strokovni reviji za marketing in komunikacije »W & V« ugledni strokovnjak za to področje Thomas Rempen, je v zadnjih 40 letih nastalo veliko oglasov in propagandnih akcij, ki so ustrezale zahtevam Ray-

monda Rubicama, oglasov, zaradi katerih so postali izdelki veliki, znani, priljubljeni in uspešni, oglasov, ki so naročnikom prinesli spoštovanje in zaupanje, oglasov, ki so bili naposled odlična propaganda za propagando.

»Advertising Age«, ameriška strokovna revija, je vprašala 16 znanih oglaševalcev, katere oglasne akcije so bile po njihovem mnenju najboljše in najuspešnejše od leta 1945 dalje.

Rezultat verjetno ni presenetil nikogar: na prvem mestu je namreč VW, akcija za volkswagen. To je bila akcija, ki jo po pravici vedno ponovno pristežemo med velika dejanja, ker je s šarmom poštenosti in s skromnostjo pripravila številne ljudi k premišljevanju v tem velikem širnem svetu mišičastih bahačev, sestavljenih iz bleščeče se pločevine in svetlečega se kroma. Ker je iz majhnega, grdega hrošča naredila kulturni simbol zoper svet brezmejnega potrošništva in bahaškega ovađstva. Ker nas je v številnih deželah in v številnih jezikih pogosto presenetila in razveselila z nešteti novimi oglasi na staro temo.

Na drugem mestu je Marlboro.

Znamke živijo od svoje osebnosti, ki propagira znamko, od njenega imidža. Znamke cigaret živijo izključno od imidža teh osebnosti, kajti po najboljši volji ni mogoče nič reči o eni ali zoper drugo vrsto cigaret.

Če je marlboro zdaj najuspešnejša cigareta na svetu, je to uspeh dveh uspehov. Najprej gre za izredno zamisel, nato pa je bil enako velik uspeh, da so več kot 25 let vztrajali pri tej izredni zamisli.

Naslednji je Avis.

V tem primeru je nekdo prvič javno priznal, da je številka dve, da torej ni prvi in najboljši. Glasno in jasno je pojasnil, da mora biti prav zaradi tega boljši kot tisti, ki je številka ena. In vsekakor tudi boljši kot vsi drugi. S to strategijo razoroževalne odkritosrčnosti je Avis, kot dobro vemo, pripravil v Ameriki številko ena, Hertz, do tega, da se je moral za to pozicijo kar najbolj potruditi.

Vsekakor je med zanimivimi in na tem seznamu omenjenimi propagandnimi akcijami tudi »pravljica o nevarnem tampo-nu«, ki je zares postala pravljica. Konec šestdesetih let, v času ko je bilo še veliko več tabujev, kot jih je zdaj, so se spomnili oglasne akcije, v kateri so prvič javno razgrnili »ženski problem«, ga resno obravnavali in razumeli.

Kdor hoče odpraviti strah pred novim, ne sme ničesar skrivati in ničesar zamočlati, ničesar olupševati in ničesar poveljčevati. Zoper stran, ki je posledica neznanja, pomaga samo jasno, razumljivo pojasnilo, mirna, stvarna informacija. In umirjen šarm lepote.

Katera je tista skrivnost, da se takih oglasov pogosto še dolgo radi spominjajo ne le številni ljudje iz oglašnih agencij, ampak predvsem številni drugi, ki so naša publika, in sicer celo tedaj, če predmet tega oglasa, izdelek torej, že dolgo ni več na trgu!

Kaj ustvarja tisto večjo vrednost?

Vsak od teh oglasov nas nagradi za naše zanimanje. Vsak se nam zahvali za našo pozornost. Vsak od teh oglasov meni, da ne podcenjuje ljudi, za katere je bil narejen. Vsak zase je lastna osebnost, ki se svojemu sogovorniku približa s spoštovanjem.

Nihče se namreč ne pusti rad naplahtati. Nihče noče, da bi ga obravnavali kot bedaka. Nihče se noče dolgočasiti. Nihče ne dovoli, da bi ga nekaznovano prodali za norca. Predvsem pa ne s propagando.

Poskus, da bi naredili zares dobro propagando, agencije in njene stranke ne stane nič več denarja kot slaba propaganda. Zato pa ju stane več truda. Več napora. Več časa. In več poguma.

Vendar je na drugi strani res, da ni nikjer izrečenih in napisanih toliko bedastih reči kot prav v propagandi. Nikjer jezika tako zelo ne posiljujejo kot v propagandi. Nikjer nas ne obravnavajo tako pogosto, tako nesramno tako predrzno, tako poniževal-

Bodičasta fotografija

Koliko surovin, oziroma dragega materiala oplemenitenega z delom gre v naši tovarni vsak dan v nič? Že nič kolikokrat povedana resnica zaradi malomarnega in neodgovornega odnosa so bili stroški za toliko in toliko večji, oziroma vse bi bilo lahko toliko ceneje! Medtem, ko si del članov našega kolektiva prizadeva, da bi premagali težave in se izkopal iz krize in ko si sodelavci iz področja trženja mrzlično prizadevajo, da bi pridobili čimveč kupcev, da bi zmanjšali oz. odpravili zaloge, pa so na žalost med nami, v našem kolektivu še vedno takšni, ki jim vsa ta prizadevanja niso dosti mar, ki so jim ti problemi očitno tuji. Skrajni čas je že, da se tudi oni nekoliko zazrejo vase in da v prihodnje ne bo potrebno objavljati več takšnih fotografij oziroma ne bomo imeli možnosti, da bi jih posneli.

no, tako posmehovalno ali tako vzvišeno kot v različnih vrstah propagande.

Pri tem pa je propaganda edini instrument, ki ga ima ponudnik, da bi z njim porabnika seznanil z izdelkom in vplival nanj, mu predstavil sposobnosti ponudnega, ga zainteresiral za to, mu vse pojasnil in ga nago-voril k temu, da bi stvar kupil. Pri tem je pomembno, kako pove-mo tisto, kar hočemo povedati.

Thomas Rempen pravi, da ne pozna niti ene same dobre propagandne akcije, ki hkrati ne bi

bila tudi dobro napisna. Nato pa sprašuje: »Ali poznate slab oglas, ki je dobro napisan?«

Skrivnost številnih dobrih propagandnih akcij je dobra priprava. Kolikor več vemo o predmetu, ki naj bi ga oglaševali, toliko večja je možnost, da pride-mo pri tem do dobre zamisli za dobro propagandno akcijo.

Toda pri tem velja zlahtno pravilo: če hočete prodati izde-lek, o katerem ni mogoče pove-dat nič določenega, ne pripo-vedujte nič. Vendar to vsekakor povejte na vesel način.

Takšne priložnosti ne bo več

Izgradnja kabselske televizije v celjski občini se je začela za-tikati pri številu prijavljenih, ki se želijo priključiti na omrežje kabselske televizije. Predvideni strošek 300.000 oz. 35.000 di-narjev za posamezen priključek je bil izračunan na 9.000 pri-ključkov, število dosedanjih pri-jav pa je kar polovico manjše. Pri takem številu prijav se cena za posamezen priključek pod-voji, v devetih krajevnih skup-nostih s strnjanimi naselji in bli-zu sprejemne antene (Hudinja, Nova vas, Dečkovo naselje, Do-lgo polje, Ostrožno, Lava, Sla-vko Šlander, Savinja in Karel Destovnik-Kajuh), kjer so do-slej zbrali 2.000 prijav, pa bi strošek za posamezen priklju-ček znašal 500.000 dinarjev.

Glede na takšno stanje in da je glavni projekt osnovne mreže kabselske televizije že izdelan, se je koordinacijski odbor za kabselsko televizijo pri OK SZDL

odločil, da operativno pristopi k izgradnji kabselske televizije v omenjenih devetih KS, kjer bi z dodatno akcijo za pridobitev še 1.000 prijav lahko izgradili ka-belsko televizijo v okviru predvi-denih stroškov 350.000 din na posamezen priključek.

S predstavniki teh krajevnih skupnosti v začetku tega mese-ca je bilo dogovorjeno, da bodo skušali zbrati dodatnih 1.000 prijav, saj je to zadnja prilož-nost, da na tak način še ujame-jó cenó 350.000 dinarjev za po-samezen priključek na kabsel-sko televizijo. V kolikor ta akcija ne bi uspela, ostajata dva izho-da: izvesti izgradnjo kabselske televizije ob večjih stroških na posamezen priključek (v ome-njenih devetih KS najmanj 500.000 dinarjev) ali odstopiti od zastavljene akcije. Skratka, zdaj je vse odvisno od opre-delitve občanov. Priložnost, ka-kršna je zdaj, ne bo nikoli več.

Tudi to se dogaja

Medtem, ko se večina trudi, da bi s poštenim delom zaslužila sredstva za življenje, pa se najdejo tudi takšni, ki jim vse te vrline niso mar in so se odločili za »enostavnejši« način zbiranja sredstev za prežvljanje. Mednje sodijo tudi nepridipravi, ki so v petek, 18. septembra, v večernih urah s fička, ki je bil parkiran na parkirišču ob Bežigradski cesti odvili oz. ukradli obe sprednji kolesi. Fička je bil last naše sodelavke iz TOZD Posoda, ki je bila medtem na delu v tovarni v popoldanski izmeni. Kaj to dejanje za oškodovanko po-meni verjetno ni potrebno posebej poudarjati, mi na žalost lahko takšno početje le obsodimo. Ob tem ne-ljubem dogodku bi morebiti veljalo razmisliti, če se morda ne bi bilo pametno dogovoriti z varnostniki, da bi v prihodnje napravili kakšen obhod tudi zunaj tovar-niške ograje in bi malce pogledali kaj se dogaja v ko-lesarnici in parkiriščih. Vsekakor bi bilo to zelo »prak-tično«, pa še ceneje za vse nas.

Motivacijski sunek bazi

BMW je pred petnajstimi leti uvedel za delavce »učenje v delavnici«, ki se mu tudi druga podjetja ne bodo mogla izogniti

Ne le direktorji, tudi delavci postanejo bolj zagnani, če lahko odločajo skupaj s kolegi v skupini. To dokazuje s svojo šolsko ustanovo BMW že petnajst let. To proizvodnopedagoško ustanovo, ki mobilizira prejšnje rezerve, pa kljub temu ignorirajo večina podjetij.

Ob koncu 60-tih let se je pojavila tako imenovana »sprememba vrednot«: človeka v tovarni je bilo treba odkriti »na novo« – ne le kot proizvodni dejavnik, temveč kot umsko-moralno bitje s svojimi željami in dostojanstvom.

Znanstveniki, sindikalisti, politiki in včasih tudi podjetniki so naenkrat pričeli govoriti o »humanizaciji« življenja na delovnem mestu, o »samopotrjevanju in razvoju osebnosti preko komunikativnega samoodločanja«, o »razširitvi obsega odločanja in ukrepanja«, o »participaciji« in o »avtonomiji«.

Medtem je minilo že 15 let od dogodka, ki je razburkal takratno javnost: začetek pustolovščine »učenje v delavnici BMW AG«. Bil je to znamenit dogodek, ki je danes toliko bolj aktualen, ker je za mnoga podjetja postala motivacija sodelavcev dobesedno vprašanje preživetja. Glavni cilj je namreč mobilizirati in uporabiti umski potencial ter potencial izkušenj in pripravljenosti do dela, ne pa da še naprej ostaja kot mrtev kapital. V BMW-jevih šolskih skupinah razpravljajo delavci, pa tudi vodilni kadri, o delovnih izkušnjah in poklicnih problemih. Z objektivno kritiko in prijateljskimi stiki razširjajo strokovno in socialno pristojnost, kar jim omogoča, da skupno toliko bolj učinkovito rešujejo probleme tam, kjer se pojavljajo na delovnem mestu.

Te BMW-jeve skupine, ki predstavljajo nemško alternativo poizkusom na Japonskem, kjer so neuspešno poizkusili oblikovati posebne kvalitativne kroge brez ozira na kulturne razlike, so bili s svojim delom veliko uspešnejše: iniciativa, ki se je pred leti pojavila v obliki »Jezikovne šole za tuje delavce«, se je razvila v motor obsežne participacijske vodstvene strategije, ki vključuje skoraj vse skupine: delavce, vajence, mojstre in vodilne strukture. Več tisoč zaposlenih je na tak način izostrilo svojo samozavest, predvsem pa so pričeli – tako delavci kot predpostavljene – s procesom razvoja osebnosti, kar je pripeljalo do večje sproščenosti in odnosih med podrejenimi in nadrejenimi in s tem do večjega sodelovanja.

Začetek: nejevolja med delavci iz tujine

Vse se je začelo leta 1972. Alarmantni so bili podatki o fluktuaciji in izostankih tujih delavcev v BMW-jevi tovarni v Milbershafnu. Skoraj vsak drugi delavec iz tujine je po kratkem času zapustil delo. Pri tem pa je treba upoštevati, da je 7000 tujih delavcev predstavljalo približno polovico vseh zaposlenih v tovarni.

Največ problemov so prav gotovo povzročale težave pri sporazumevanju. Vendar niti ponudba, da bi med delom organizirali tečaje nemškega jezika niti prevajalci, ki so bili v ta namen na razpolago, niso mogli premagati prepada. Med delavci ni prišlo do komunikacije, širilo se je mednacionalno sovraštvo. V tem položaju so v centrali BMW-ja postali pozorni na dva sociologa, Helgo Cloyd in Waldemarja Kasprzika, ki sta izvajala poizkuse v elektrarni Union v Mülheimu, kjer so se ukvarjali s podobnim problemom tujih delavcev in ga poskusili rešiti z novo jezikovno šolo.

Skupaj z referentom za tuje delavce sta cele dneve prebila med mojstri in pomožnimi delavci ter jim skušala razložiti, da je izhodiščna točka sprememba na licu mesta skupaj s tistimi, ki se jih problemi tičejo in ne toliko delo s strokovnjaki in štabi za planiranje.

Prva stopnja: učna osnova kot jezikovni model

Nato sta predstavila koncept, ki naj bi spremenil pedagogiko za odrasle:

- ustrezno lahko poučujejo le ljudje, ki tudi sami delajo v tovarni, torej morajo nemški kolegi delovati kot »učitelji«;

- tudi tuji delavci se učijo, tako kot njihovi nemški kolegi, le tisto, kar jim pomaga, da se v tovarni bolje znajdejo. Pouk mora biti torej zasnovan na poklicni dejavnosti in se ne sme odvijati v sterilnem šolskem

prostoru, temveč v improviziranem »učnem kotu« v bližini delovnega mesta.

S tem je bilo zagotovljeno, da »učenje v delavnici« ni postala posebna šola za tuje delavce, temveč posebna oblika delovno orientirane komunikacije z bogatimi možnostmi razvoja.

Že od vsega začetka je alternativni učni sistem vseboval tiste bistvene strukturne elemente, ki danes to »učenje v delavnici« karakterizirajo:

- učne skupine, nad katerimi bedijo posebej v ta namen izučeni moderatorji (strokovnjaki za jezike);
- moderatorske skupine, v katerih vodje različnih skupin izmenjujejo izkušnje in se metodično izobražujejo naprej;

- situacijski svetovalci, ki sodelujejo pri reševanju posameznih primerov;

- koordinacijska centrala, ki skrbi za to, da celoten sistem ne izgubi delovnega elana. Samo leta 1973 je tovarna investirala v ta projekt 200.000 DM.

V majnih skupinah (dva jezikovna mojstra sta se ukvarjala s šestimi do osmimi udeleženci) – se tuji delavci niso naučili le osnovnih pojmov nemškega jezika, temveč so se spoznali tudi z dejanskim stanjem v tovarni, ki ni bilo znano tudi marsikateremu nemškemu kolegu: 85 jezikovnih mojstrov (industrijski mojstri, uslužbenci, delavci) je informiralo tuje delavce o nalogah predpostavljenih, zaupnikov in svetovalcev, simuliralo v okviru posebnih iger, kako se je treba držati predpisov o higieni ter pravilno ravnati v primeru nesreč pri delu, kakor tudi praktično poučevalo pravilno uporabo orodja. Okroglo 750 tujih delavcev je sodelovalo prostovoljno.

Vodstvo tovarne je kmalu odkrilo, da obstajajo možnosti za preorientacijo koncepta »učenje v delavnici« kot jezikovnega modela v splošen komunikacijski program in program za reševanje problemov. Tako se je treba usmeriti od posredovanja jezikovnih struktur na organizacijski razvoj, zasnovan na bazi.

Druga stopnja: nova usmeritev

To je bil logičen korak. Problemov s sporazumevanjem nimajo le tuji delavci, temveč tudi nemški delavci. Nekateri med njimi, ki delajo v tovarni že deset ali dvajset let, niso spoznali drugega delovnega področja v tovarni, ali bili deležni informacijskega tokokroga.

Leta 1975 so morali prestat recesijo avtomobilske industrije, nato pa je ideja o »učnju v delavnici« leta 1978 dobila odločilno spodbudo, ko so nemški direktorji iz Japonske dobili zastrašujočo vest, da se tam visoko kvalificirani strokovnjaki v posebnih skupinah pogovarjajo, kako bi izdelovali neoporečne izdelke.

Kadarkoli so vodilni strokovnjaki na seminarjih in kongresih razmišljali o kadrovski politiki, so pri svojih podrejenih naleteli le na padajočo pripravljenost do dela, izogibanje odgovornosti, nezainteresiranost. Japonske kroge pa so ocenjevali kot čudežno sredstvo in jih temu primerno nekritično posnemali. Preudarnejšim managerjem pa je bilo jasno, da je za skupinsko delo potrebna skrbna priprava. BMW je že imel tisto, kar so druga podjetja šele iskala: model in izkušnje.

Tretja stopnja: razvojni sunek

Model »učnja v delavnici« je v zadnjih sedmih letih postal kompleksnejši. Tako danes obstajajo:

- učne skupine, ki naj bi pospeševale sodelovanje med sodelavci ter identifikacijo s tovarniškimi problemi. Teme si izberejo udeleženci sami, njihovi obnavljajo pa sta namenjeni dve uri med delovnim časom (štirinajst dni).

- strokovne skupine, pri katerih je delo zasnovano na posredovanju znanja, informacij in izmenjavi izkušenj, kot tudi na obravnavanju strokovnih problemov.

- Akcijske skupine. Njihov cilj je v reševanju aktualnih problemov. Moderacijo v večini primerov prevzemajo vodilni kadri.

Naloge učne skupine so zasnovane na aktualnih težavah – sedaj ni več pomembno jezikovno izobraževanje, temveč vpeljevanje novih strojev in proizvodnih postopkov, razdeljevanje delovnih nalog, postopanje z nevarnimi snovmi, sistemiziranje prevzemanja blaga.

Iniciatorjem »učnja v delavnici« ni do spektakularnih rezultatov. Pomembneje se jim zdi, da sodelavci pri vsakdanjem delu naletijo na več odprtosti in spontanosti. Svobodna razprava in umska živahnost, ki iz tega izhajata, predstavljata kapital, ki ga je treba aktivirati in uporabiti v dobro podjetja. Skupinsko delo a la BMW je dolgotrajen proces, vendar se mu podjetja ne bodo mogla izogniti, če bodo hotela preživeti na tržišču. Ameriški raziskovalec John Naisbitt zahodnim družbam v naslednjih desetletjih napoveduje naraščajočo decentralizacijo. Omenjene delovne skupine so po njegovem mnenju dopolnilni element k tej decentralizaciji kulture našega vsakdana.

Jasno je, da je pomembna osnovna ideja, ki je bila enaka pred dvajsetimi leti in bo ostala enaka še naslednjih dvajset let – namreč uresničevanje dobro poznanih psiholoških mehanizmov kooperacije med delovnimi kolegi in možnosti sooblikovanja na delovnem mestu, namesto stupidnega predpisovanja in kontroliranja. To pa je pot, po kateri hodi BMW uspešno že 15 let in na katero se je podalo le redkokatero podjetje.

(po MANAGER MAGAZIN)

Drobne zanimivosti

Nova umetna snov

Ameriška družba Dupont je razvila proces za proizvodnjo nove vrste toplotno odporne umetne snovi, ki bi lahko nadomestila kovino, steklo in druge snovi, ki se uporabljajo v avtomobilski industriji, elektroniki in v proizvodnji blaga za široko porabo. Novo umetno snov bodo dali na trg pod imenom arylon. Družba meni, da se bo vrednost prometa te snovi v 10 letih povzpela na približno 250 milijonov dolarjev. Novo snov bodo najprej uporabljali za zunanje dele avtomobilov, in sicer pod imenom bexloy.

Slama kot gnojilo

Slama je med drugim uporabna tudi kot dragoceno gnojilo, saj vsebuje 15 odstotkov organskih snovi, ki jih sestavljajo vse nujno potrebne hranljive snovi, katere mikroorganizmi lahko mineralizirajo, in mikroelemente.

V Sovjetski zvezi so s poskusi ugotovili, da slama izboljšuje sestavo tal, poveča količino humusa, izboljša vodni in toplotni režim zemljišč in njihovo biološko aktivnost. Rezultati, ki so jih dobili v različnih zemljiško klimatskih conah države, so pokazali ustrezno povečanje pridelka – na primer sončnic, koruze in graha. Pri gnojenju žit pa je včasih treba s slamo vred vnašati v zemljo še majhne količine dušika.

Poleg tega z zavarovanjem slame v zemljo tako po pravilu pridelka prihranijo 65 odstotkov dela in sredstev, ki jih zahteva žetev. Nesmotno ravnanje s slamo (sežiganje na njivi in kurjenje) pa ima, kot so ugotovili, škodljive posledice – po sežiganju je v zemlji manj hranljivih elementov, uničena je mikroflora, veliko škodo pa to povzroči tudi zalagam organskih snovi.

Število nuklfark v svetu se povečuje

Po podatkih japonskega združenja za jedrsko industrijo je v polovici tega leta začelo obratovati 14 novih nuklearnih elektrarn, s čimer se je število takšnih elektrarn v svetu povečalo na 389. Po tem viru v svetu ta hip gradijo 146 nukleark, 115 pa jih planirajo. V ZDA so letos začele delovati 4 nove jedrske elektrarne.

Sistem plant – servant za pridelovanje zelenjave

Biro za melioracijo v Bad-Fraienvaldu in tovarna silažnih objektov v Werderju (ZR Nemčija) sta razvila nov sistem plant – servant gojenja zelenjave (kumare in paradižnika) na mineralni volni.

Sistem sestavljajo plastični žlebovi, v katere postavijo kockice mineralne volne s sadikami. Skozi vsak žleb gre cev, po kateri teče bodisi CO₂ bodisi hranljiva raztopina, ogreta na 30 °C, po zaslugi katere se temperatura substranta ohranja na 18 do 22 °C. Posebnost sistema je vnašanje hranljive raztopine naravnost v kockice (v dozah po 25 ml raztopine 80 krat na dan) in CO₂ s pomočjo hidravlične ali pnevmatične naprave.

V primerjavi s sistemom rosenja s kapljicami zagotavlja ta sistem tudi prihranek hranilne raztopine do 25 odstotkov ob manjših stroških vzdrževanja in remonta.

Tri dimenzije odpadnih surovin

Ob podatkih, da je za eno tona železa potrebno nakopati 3 tone železove rude, za tona aluminija skoraj 8 ton, za tona svinca 128 ton in za tona bakra kar 200 ton rude, nam je že nekako prišla do zavesti velika vrednost odpadnih surovin, čeprav še vedno ne tako kot v razvitem svetu. Tu na primer uporabijo pri pridobivanju železa polovico starega železa in polovico železove rude, pri nas je to razmerje še vedno 70 odstotkov rude, ostalo pa je staro železo. V Jugoslaviji letno zberemo približno 2,3 milijona ton odpadkov. V Sloveniji zberemo s pomočjo Dinosa in Surovine 272.730 ton jeklenih odpadkov, 16.220 ton barvnih kovin, 84.215 ton papirja, 3.250 ton gum, 17.450 ton stekla, 4.244 ton tekstila, skupaj s papirjem, ki ga tiskarne odvažajo naravnost v papirnice, je to 400.000 ton. Lahko bi jih še več, če bi odpadni material sistematično zbrali od stanovalcev in hišnih svetov dalje. In če bi nam prišlo v zavest tudi to, da se predelavi odpadnih surovin porabi precej manj energije, veliko manjše pa je tudi onesnaževanje. Pri predelavi odpadnega in starega železa je mogoče pri eni toni pridobljenega železa privarčevati 65 odstotkov energije, pri svincu 64 odstotkov, bakru 85 odstotkov, pri predelavi aluminija pa kar 92 odstotkov. Onesnaževanje zraka pa je pri predelavi starega železa manjše za 86 odstotkov, vode pa za 76 odstotkov.

Naglo in natančno naravnanje avtomobilskih žarometov

Francoska firma S. A. R. O. – Societe d'Automatismes et de Réglage Optique – je dala na trg nov izdelek »Luxtronic« za naravnanje žarometov. To je poenostavljena verzija univerzalne naprave za naravnavanje luči, namenjena konstruktorjem avtomobilov, uporabljali pa jo bodo v avtomehaničnih delavnicah in avtomobilskih servisih. Luxtronic je izdelana na principu uporabe številnih skrbno razporejenih fotocelic (SARO patent). Žarometi se naravnajo natančno in hitro z vizirjem, ki pokaže smer, v katero je treba premakniti žaromet. To se lahko napravi v dveh smereh: vodoravno in navpično, tudi kadar sta obe naravnani medsebojno odvisni. Če so žarometi prav naravnani, se pokaže signal. Aparat kaže tudi performanc (učinek) luči. Luxtronic lahko naravna žaromete v višinah od 40 cm do 1,2 m, vstevši visoke luči, stransko luč, dolge luči in megle. Naprava ima natančen sistem za usmerjanje in zelo veliko lečo, je majhna in z njo je preprosto ravnati, prav tako se z lahkoto prevaža.

Simultani prevod po telefonu

Italijanski telefonski naročniki se bodo lahko pogovarjali s svojimi sobesedniki v angleščini ali arabščini, ne da bi znali eno samo besedico v teh dveh jezikih. Družba Italcable je pred kratkim obvestila javnost, da bo s 1. oktobrom uvedla posebno prevajalsko službo. Vsakdo, ki se bo želel pogovarjati s pomočjo prevajalca, bo moral zavrteti številko 170 in povedati, v katerem jeziku se želi pogovarjati. Minuta prevajanja v angleščino ga bo stala 3000 lir in 4000 dolarjev v arabščino.

Novost v računalniškem svetu

Britanska družba Telecom je izdelala prvi računalnik na svetu, ki simulativno prevaja tuje jezike. Naprava sestoji iz mikrofona, ki je povezan s hišnim računalnikom, le-ta pa je priključen na telefonsko omrežje. Uporabnik tega računalnika prevajalca mora samo razločno povedati sporočilo, ki ga računalnik prevede, na drugi strani telefonske žice pa je mogoče slišati isto sporočilo na primer v francoskem jeziku. Telecomovi strokovnjaki pravijo, da prototip tega računalnika lahko prevede okrog 400 najpogostejše uporabljanih fraz oziroma kombinira okrog tisoč besed. Za zdaj računalnik prevaja iz angleščine v špan-

ščino, francosščino, nemščino, italijanščino, švedščino in narobe. Britanci se bodo lahko kmalu, ne da bi znali eno samo besedo tujega jezika, po telefonu lahko pogovarjali s poslovnimi partnerji v tujini ali pa si rezervirali vozovnico pa sobo v hotelu ... Izumitelji te naprave napovedujejo, da bodo čez pet let ali šest izdelali različico tega računalnika, ki jo bodo turisti lahko nosili s seboj.

Nevarno segrevanje ozračja

Zemlji in človeštvu grozijo klimatske spremembe brez primere v zgodovini, če ljudje ne bodo storili ničesar, da bi se zmanjšalo ogrevanje ozračja. Tako opozarjajo ameriški znanstveniki – gre za skupno strokovnjakov, ki je proučevala podnebne spremembe in njihove posledice za nadaljnji razvoj naše civilizacije.

Človeštvo vstopa v obdobje stalnega ogrevanja in le-to se povečuje s hitrostjo, kakršne ne pomnijo. Če bo šlo tako naprej, pravijo znanstveniki, bo to povzročilo velike in hitre spremembe za človeštvo. Največji problemi bi bili v Evropi in v Severni Ameriki.

Raziskovalci so odkrili spremembe v kemični sestavi ozračja, ki so nastale zaradi stalnega povečevanja količine ogljikovega dvokisa, ki privlači sončne žarke in tako se zemeljsko ozračje segreva – hkrati pa ogljikov dvokis preprečuje, da bi se sončni žarki odbijali nazaj v vesolje. Posledica tega je tako imenovani efekt tople grede.

Izračunali so, da bi dvakratno povečanje zdajšnje količine ogljikovega dvokisa zvišalo zemeljsko temperaturo za 1,5 do 4,5 stopinje Celzija, že zdaj pa je povprečna zemeljska temperatura za 0,5 stopinje Celzija višja kot pred stotimi leti.

Ocena proizvodnje in potrošnje jekla

Skupna proizvodnja surovega jekla bo letos po ocenah strokovnjakov OECD 712,2 milijona ton ali za 0,3 odstotka manjša kot lani. Že lani se je proizvodnja zmanjšala za 0,7 odstotka. Najbolj bo padla proizvodnja v industrijsko razvitih državah – v ZDA in Japonski za 5–6 odstotkov, v EGS za 3 odstotke (lani za 7,5 odstotka). Predvidevajo pa znatno povečano proizvodnjo jekla na Kitajskem in v Severni Koreji, skupaj za 5 odstotkov (lani za 10,5 odstotka). V vzhodnoevropskih državah bo proizvodnja večja za 2 odstotka. Potrošnja jekla bo po tej oceni sledila tendencam v proizvodnji. Nadaljnje zmanjševanje potrošnje v razvitih državah bo deloma nadomestila večja potrošnja v novointindustrializiranih državah. Skupno povpraševanje pa bo vendarle manjše za 0,2 odstotka (lani za 0,5 odstotka). Premiki na trgu jekla odražajo skromno gospodarsko rast v svetu in uporabo novih materialov v avtomobilski industriji in gradbeništvu, kjer jeklo zamenjujejo drugi materiali, zlasti plastika.

Apple dohiteva IBM

Znani ameriški proizvajalec osebnih računalnikov Apple počasi in zanesljivo dohiteva tekmeča IBM. Kot piše ameriški mesečnik Fortune, je Apple, sicer vedno na drugem mestu za IBM, napravil pravi boom. Samo v drugem četrtletju je bil njihov prihodek večji za 42, čisti dobiček pa celo za 65 odstotkov (53,3 milijona dolarjev). Zanimivo je, da so polovico prihodka zaslužili s popolnoma novimi proizvodi. Apple se je najprej uveljavil z laserskimi tiskalniki in programsko opremo, kasneje pa z novimi računalnikoma Macintosh. Novi, močnejši osebni računalniki so posebno prilagojeni potrebam velikih družb, ki z njihovo uporabo veliko privarčujejo pri izobraževanju kadrov.

Embalaža v številkah

Lani smo v Jugoslaviji izdelali približno toliko embalaže in materialov zanjo kot leto poprej – 2,5 milijona ton. Največ je bilo narejene na podlagi aluminijске folije, za 16 odstotkov več kot leta 1985. Večja je bila še proizvodnja celofanske (za 8) ter za odstotek še papirne embalaže. Od lesne se je najbolj povečala izdelava zavojev in embalaž iz furnirja ter vezanih plošč – za osem odstotkov, pri tem pa se je kar za 37 odstotkov zmanjšala proizvodnja lesenih sodov. Pri papirni so proizvajalci naredili 12 odstotkov več natrskih vreč, pet odstotkov se je povečala proizvodnja natron papirja ter za šest odstotkov zmanjšala proizvodnja kartonov. Od kovinske embalaže pa smo lani naredili za devet odstotkov manj aluminijске ter za tri iz bele pločevine, medtem ko je bila večja proizvodnja embalaže iz svinca in drugih kovin.

Od vsega tega smo na tuje količinsko prodali pe-

tino manj kot leta 1985, iztržili pa tri odstotke več denarja. Prednjači izvoz papirne in kartonske embalaže (2,8 milijarde din), sledijo aluminijška z 2,4 milijarde, pa embalaža iz plastičnih mas (2,3) ter stekla (1,5 milijarde din).

Uvozili smo nekaj več kot tretjino izvoženih količin, 35 tisoč ton, v vrednosti 6,4 milijarde dinarjev. (Op.: tečaj dolarja je pri vseh izračunih statističen – 264,53 din!) V primerjavi z letom poprej smo tako Jugoslavanii količinsko uvozili za 51 odstotkov več, kar pa je po vrednosti približno 38 odstotkov manj. Skoraj polovico smo nakupili na zahodnih trgih, za 2,4 milijarde dinarjev so nam prodali na vzhodu ter za nekaj manj kot milijardo v drugih državah. In za kaj smo odšteli največ? Poldrugo milijardo za stekleno embalažo (blizu 24 tisoč ton), za enak znesek smo kupili tudi aluminijске folije in embalaže iz nje ter za približno milijardo iz plastičnih mas.

Novi sodobni komunikacijski sistemi

Kable, izdelane iz optičnih vlaken, ki so bili še pred nekaj leti tehnološki čudež, že vgrajujejo v telekomunikacijske mreže velikanskih kapacitet, piše britanski Financial Times. V ZDA že nekaj velikih omrežij deluje na tem načelu, v Veliki Britaniji bodo do konca letošnjega leta 60 odstotkov podzemnih napeljav družbe British Telecom optični kabli. Zahodnonemška zvezna pošta snuje ambiciozen načrt, francoska pa je že naročila nekaj sto tisoč optičnih linij. Optična vlakna namreč lahko prenašajo velikanske količine informacij in so poleg tega zelo ekonomična. Po nekaterih ocenah bodo v ZDA do konca stoletja 3 milijarde poslovnih centrov in 2 milijona gospodinjstev opremlili z optičnimi priključki. Prihodnje leto pa naj bi se v Evropi že pojavila prva centrala te vrste, ki naj bi bila dostopna privatnim telefonskim naročnikom konec prihodnjega desetletja.

Meduze ogrožajo Sredozemlje

Egipčani polagajo vzdolž svoje obale številne mreže, da bi zavarovali kopalce pred nadležnimi meduzami. Strokovnjaki OZN za varstvo okolja v Atenah ugotavljajo, da se populacija meduz namnoži vsakih nekaj let. Jate teh živalic so tudi do metra debele in kilometer dolge. Ponekod so tako goste, da celo preprečujejo prehod colnom.

Težko je razložiti ta epidemična gibanja in najti sredstvo proti njim. Turistične dežele v glavnem zmanjšujejo ta problem, da si ne bi odganjale turistov. Precej sredstev se vlaga v raziskave, organizirajo se številni posveti, prva mednarodna konferenca na to temo pa bo prav v teh dneh v Trstu. Nekateri strokovnjaki sumijo, da je razlog temu pojavu onesnaženje morske vode ali pa tudi uničenje naravnih sovražnikov, ki se z meduzami hranijo. Pojav bi lahko bil tudi čisto naraven, saj so podobna »cvetenja« za beležili že pred več kot sto leti.

Računalniško prevajanje tehničnih besedil

Britanska firma Alcatel ESC je oblikovala sistem za računalniško podprto prevajanje (CAT), ki naj bi bil (kot trdijo, trenutno najučinkovitejši sistem te vrste. Namenjen je predvsem prevajanju znanstvenih in tehničnih besedil – 80 odstotkov danega teksta se prevede brezhibno, preostala petina pa zahteva nadaljnje urejanje. Trenutno sistem prevaja iz angleščine v francoščino, nemščino, španščino, italijanščino in portugališčino ter iz francoščine in nemščine v angleščino. Pričakujejo, da ga bodo uporabljale znanstvene in medicinske ustanove, nadnacionalne družbe in mednarodni odbori, ki določajo standarde.

Program pregleda besedilo in prebrane pojme primerja s tistimi, ki jih ima spravljene v slovarju – neznane besede označi, da jih uporabnik lahko popravi. Po prevajanju se »surovi« prevod in original pojavita v večjezikovnem urejevalniku besedil, kar omogoča pregled in popravke dobljenega teksta.

Alcatel ESC je izkoristil prevajalni program ameriške družbe Worldwide Communication Corporation in ga nagradil z lastnim znanjem in novimi termini. Sistem je prilagojen IBM-ovim in združljivim mikroročunalnikom ter DEC-ovim velikim računalnikom. Sam program prodajajo za 7000 funtov, skupaj s strojno opremo pa stane tudi več sto tisoč funtov.

Uspeh v Pakistanu

O izjemnem uspehu, ki ga je dosegla celjska alpinistična odprava skupaj z našim sodelavcem Frančkom Knezom, ko so sredi junija osvojili v pakistanskem delu Himalaje vrh 6250 metrov visokega Trango Towerja, ki ga je doslej brez uspehov naskakovala že vrsta razno raznih odprav, med katerimi so bila tudi mnoga znana imena, smo pred časom v Emajlircu že pisali. Sedaj, ko se je vsa stvar okoli uspeha že nekoliko umirila in ko so fantje, ki so sodelovali v odpravi že uredili svoje vtise s potovanja, smo na svoje prišli tudi mi, saj sta nam Franček Knez in Bojan Šrot pripravila kratek opis doživetij odprave, ki jih v nadaljevanju objavljamo.

V odpravi so sodelovali: Franček Knez (AO Impol Slovenska Bistrica), Slavko Cankar, Dušan Glažar, Smiljan Smodiš, Bojan Šrot (vsi AO Celje) ter zdravnik Zvezdan Pirtošek.

**Franček Knez
Bojan Šrot**

Trango Tower 87

Vozimo brez odmora. Sredi noči se peljemo skozi Ankaro in zjutraj smo že v osrčju Anatolije. Nekoliko nas je strah; o Anatolcih smo slišali že marsikatero grozljivo zgodbo – resnično ali pa neresnično. Pokrajina postaja vse bolj pusta.

Za nami je že kar lep kos poti dolge 8.000 kilometrov. Čez Jugoslavijo in Bolgarijo je šlo hitro in brez zapletov, tudi turški cariniki so bili prijazni.

Odslej bomo tri mesece v deželah Islama. Ravno pred dnevi se je začel ramazan, mesec, v katerem se muslimani postijo od sončnega vzhoda do zahoda.

Najbolj pravoverni niti ne kadijo niti ne pijejo. Mi seveda nimamo tega namena, razen kadar smo k temu prisiljeni, ker so čez dan zaprte trgovine in gostilne. K sreči imamo nakaj popotnice od doma.

Vožnja s kombijem do Pakistana je pustolovščina prav zaradi turških in iranskih cest. V začetku smo s strahom opazovali pastirje ob cesti čez Anatolijo, ki ti bojda vržejo kamen v šipo, če jim ne vržeš kakšne škatlice cigaret ali kaj podobnega. Toda kmalu smo ugotovili, da nimajo »argumentov« v rokah; vseeno bi jim Smiljan na-

jraje zmetal skozi okno vso zalogo nikotinskega strupa, s katero se je oskrbel Slavc.

Zvečer smo se ustavili v Erzerumu, starem mestu ob karavanski poti, po kateri so nekdanj tovorili svilo in začimbe. Smo samo še 300 kilometrov od Irana. Ker je meja ponoči zaprta, smo prespali v hotelu.

Prvi zaplet z uradniki

Turško-irska meja je dobro zastražena. Takoj se vidi, da je Iran v vojni. Medtem, ko smo pri Turkih hitro opravili, pa se pri Irancih prvič zatakne. Prijaviti moramo ves denar, ki ga nosimo s seboj, ker v Iranu cveti črna borza. Devize so tam zelo iskane; za marko ali dolar dobiš desetkrat več kot pa je uradni tečaj v banki.

Izpolnili smo potrebne obrazce, potem pa smo več kot dve uri čakali na nekega Mr. Purmanda, da da svoj zegen na papirje. Mimo stražarskih stolpov in bunkerjev smo se odpeljali 500 metrov naprej do carinikov. Več kot 600 kilogramov prtljage iz avtomobila smo morali zložiti iz avta. Pa nismo bili niti nejevoljni, ker smo na nekaj takega računali že doma.

Ko carinika vidita kup prtljage, začneta zmajevati z glavami; eden gre na telefon in po pogovoru s šefom nam pove, da brez policijskega spremstva ne smemo čez Iran. Vse dopovedovanje, da v avtu nimamo prostora še za policaja, je bilo zaman, zato nas napoti k šefu.

Na pogovore smo poslali Slavca in Zvezdana. Zgodba se tam ponovi, zato smo previdno vprašali, koliko stane takšno spremstvo. Cena – 1000 dolarjev – nas je vrgla na rit, a smo takoj dobili ljubezniv nasvet carinika – plačamo lahko v rialih in, če menjamo na črno, je to samo 100 dolarjev. Za nas je bilo tudi to veliko. Sicer pa je bila ura že sedem zvečer, ko je konec delovnega časa, zato smo neprijetne formalnosti predstavili na naslednji dan. Prespali bomo kar na carini.

Da ta dan nimamo sreče, se je potrdilo še v restavraciji; zmanjkalo je hrane in dobili smo le še tri porcije – za pet ljudi.

Naslednje jutro sta šla Slavc in Zvezdan na nova pogajanja. K sreči sta naletela na nekega podšefa, ki svetuje, da vso opremo lepo zaplombiramo in potem ne potrebujemo policijske-

ga spremstva. Torej je to o spremstvu le uradniška muha oziroma poskus, da bi kaj zaslužili na naš račun.

Še enkrat smo zložili vso opremo iz avtomobila, jo zaplombirali in – odpeljali. Dobrodošli v Iranu!

Dan, ki smo ga izgubili na carini, bomo poskušali nadoknaditi. K sreči so ceste odlične, precej boljše kot pri nas, bencin pa skoraj zastoj – šest jurjev za liter.

Na poti so nas stalno ustavljali vojaki in policaji. Dobili smo občutek, kot da jim je nerodno, da nas morajo ustavljati in nekateri so se nam celo opravičevali. Vsi po vrsti pa so bili izredno prijazni.

Tovorni promet v Iranu je zelo gost in zazdelo se nam je, da imajo rekord v številu tovornjakov na kvadratni meter ceste. Slavc je ugotovil, da prideta najmanj dva tovornjaka na enega Iranca. Verjetno bo držalo. Sicer pa je promet tekoč in za naše voznike pojme in kaos le v mestih. Tako smo se v Teheranu pošteno izgubili, da smo morali najeti taksista, ki je vozil pred nami in nam pokazal pravo pot.

V Esfahanu je hladnokrvni Smiljan sredi največje opoldanske gneče preizkušal živce tamkajšnjih voznikov, še bolj po naše. V enem izmed križišč mu je neki voznik hotel dati prednost in je ustavil. Verjetno pa to tam ni preveč običajno, zato je presenetil voznika, ki je vozil za njim. Močno je počilo in že sta oba voznika izstopila. Nista se kaj dosti jezila, vseeno pa smo se naredili Francoze in odpeljali naprej.

Črpalka v kolibi

V teh krajih bi res krvavo potrebovali dež. Povsod samo pesek in kamenje. Vozimo se ob robu puščave Lut, a tudi tam, kjer ni puščava, pokrajina ni bolj prijazna. Vročina je skoraj neznosna. Naša poletna vročina je v primerjavi s tem prav prijeten hlad. Še sreča, da smo namenjeni v bolj hladne kraje, zakaj vročino res slabo prenašam.

Šesti dan zjutraj smo prispeli do pakistanske meje. Vzdržimo meje na pakistanski strani je žičnata ograja, za ograjo pa taborišče beguncev iz Afganistana. V puščavi. Neverjetna beda, nam pa ni jasno, kako lahko človek sploh preživi v takšnih razmerah. Groza celo za azijske razmere.

Na pakistanski meji smo spet pričakovali težave s cariniki. Gotovo bomo morali plačati kakšno uvozno carino za opremo; pripravljeni smo na najhujše, k sreči pa je tako vroče, da se tudi carinikom ne ljubi delati. Malo pogledajo po avtomobilu, potem pa nam zaželejo dobrodošlico. Kaže, da smo prišli v kraje, kjer so doma prijazni ljudje. Že takoj v začetku smo dobili takšen občutek.

Srečali smo mlad nemški par, ki s preurejenim hladilnikom potuje v Nepal. Pred leti sta že vozila po Pakistanu, zato poznata ceste. Prvih 300 kilometrov je obupnih, povesta. Makadam čez puščavo, kjer predstavlja 60 kilometrov na uro že pravo dirko, običajno pa se moraš cijaziti z dvajsetimi kilometri na uro.

Ker ni vmes nobene bencinske črpalke, nalijemo bencin v vse posode, ki jih imamo s seboj. Bil pa je pravi hec, ko smo iskali bencinsko črpalko; nikjer kaj podobnega črpalke, vsaj takšni kot si jo mi predstavljamo, ne. Potem pa vprašamo pri kolibi zbiti iz lesa in pokriti s pločevino. Spredaj so bili pločevinasti sodi.

»Da, to je črpalka«, so nam veselo pritrdili, takoj privleki lijak, plastično cev in kanto bencina. Nemogoče je mogoče.

Izkazalo se je, da je cesta skozi puščavo še bolj obupna kot smo pričakovali; kot bi vozil po železniških pragovih. Povsod naokoli pa samo puščava, sam pesek. Če bo šlo tako naprej, bom zasovražil še peščene plaže in vse kar je v zvezi s peskom.

Že po nekaj kilometrih nam grozljivo škripa med zobmi. Da bi bilo doživetje popolnejše, zagledamo ob cesti kamelo, v daljavi pa fatamorgano – ogromno jezero in v njem odsev okoliških gora. Tam nekje prek tistih hribov je že nemirni Afganistan.

Vožnja postane kmalu enolična, v avtu pa je vroče kot v peklju. Vsakih nekaj deset kilometrov stoji ob cesti kot privid majhna vas. Kdo ve od česa živijo ti ljudje, za nas pa so te vasi super. Že zato, ker ti tam ponudijo tudi kakšno osvežilno pijačo. Takšen je Beludžistan: puščava z redkimi vasmii. Podobna je sosednja provinca Sind. So pa nas že na meji opozorili, da sodi k narodni noši ljudi v teh provincah tudi puška. In nikar naj ne vozimo ponoči, ker je prenevarno, so nas opozorili.

Franček Knez: »Trango Tower je res zahtevna gora in plezali smo na robu svojih zmožnosti, kar dokazujejo tudi trije padci – dvakrat sem zdrsnil sam, enkrat pa Bojan – ki pa so se k sreči končali brez posledic. Dosegli smo več kot sem si upal pred odhodom predstavljati le v sanjah.«

Vseu navkljub smo prevzeli tveganje in vozili tudi ponoči. Po približno polovici poti po puščavi smo se zvečer ustavili v manjši vasi. Zavili smo v čajnico, kjer je bil zbran ves moški del vasi. Vsaj zdelo se nam je tako. Prijazno smo pozdravili, naročili čaj in posedli po rogovi na tleh. Preveval nas je občutek tesnobe, vendar po nepotrebnem. Kmalu smo navezali pogovor z domačini. Ko smo povedali, da smo iz Jugoslavije, smo takoj postali prijatelji. Vsi po vrsti so trdili, da so socialisti in da niso pakistanci ampak Beludžistanci. Naš zdravnik Zvezdan jih je celo izzval, da so zapeli, toda šele potem, ko smo sami zapeli eno slovensko!

Razšli smo se kot pravi prijatelji in se odpeljali v mrzlo puščavsko noč. Vsi v avtomobilu so spali, le jaz za volanom in Duli na sprednjem sedežu sva bedela. Urnik smo si uredili tako, da sta le voznik in sovoznik bedela, ostali pa so lahko spali na zadnjem sedežu ali vrh prtljage. Cesta je bila slaba in enolična, iz zvočnika pa je prihajala prijetna domača glasba (že štiriinšestdeseti koncert Džordže Balaševića odkar smo odpotovali od doma. Vrag vedi zakaj nismo vzeli več kaset. Ura je bila že čez polnoč, promet pa redek, ko je naenkrat zmanjkalo ceste; zasul jo je puščavski pesek, sledovi avtomobilskih gum pa vodijo nekam v desno. Zapeljal sem po teh sledih, toda naenkrat je teh sledi vse polno. Izgleda, da tu vozi vsak po svoje.

Seveda so njihovi avtomobili prirejeni za puščavske razmere, mi pa smo že nekajkrat bili čisto pri tleh.

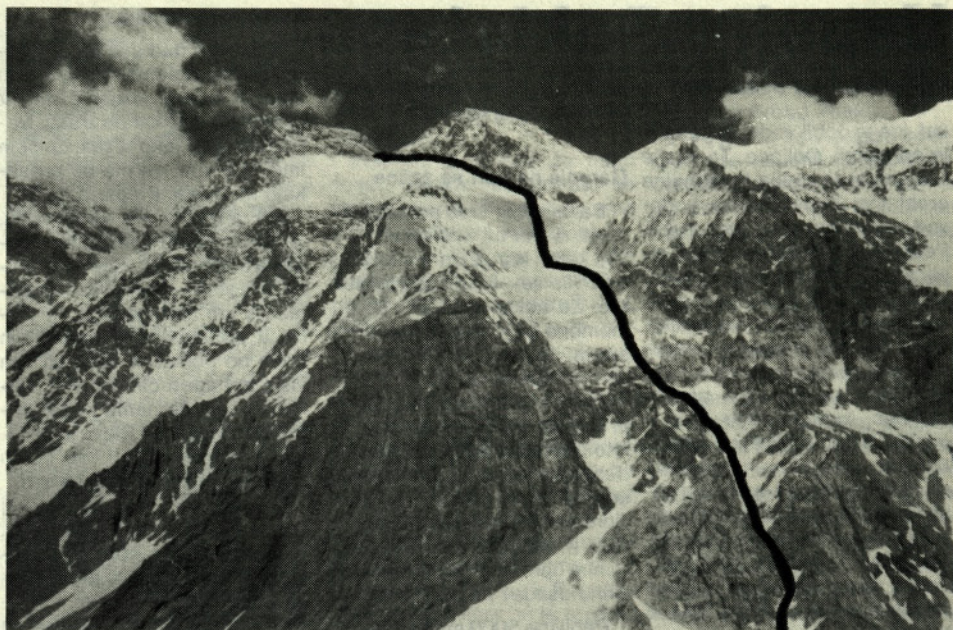
Nazadnje se je zgodilo, kar se je zgoditi moralo – zagreznili smo v puščavski pesek. Opazovali smo luči velikih tovornjakov zdaj na desni pa spet nekje daleč na levi. Samo mimo nas ni nihče pripeljal. Torej smo zares zašli. A kje je prava cesta?

Brž smo preložili večji del prtljage iz zadnjega dela kombija na sprednji sedež. Potem smo šli vsi ven in potisnili. Za volan je sedel Duli, najbolj izkušen voznik med nami in hitro smo se izvlekli iz zoprnega peska.

Potem smo si privoščili nekaj kilometrov nore vožnje po puščavskem pesku, ko smo vsi napečeno čakali, kdaj bomo spet običali. Toda hrabre spremlja sreča; naša sreča je bil kolovoz, kjer smo dohiteli dva tovornjaka in se jima prilepili za rit. Domačini že vedo, kje je prava pot, mi pa še daleč nismo nameravali ostati v puščavi.

Po več kot tridesetih urah vožnje smo pripeljali v provinco Sind. Tudi tamkajšnji prebivalci so znani kot bojoviti ljudje. Organizirane bande ponoči ustavijo kakšen avtomobil oropajo potnike in jih ugrabijo, potem pa zahtevajo precejšnje odkupnine od vlade. Podobno kot v Beludžistanu ni policije, ker jih takoj pobijejo. Je pa veliko vojakov, ki pa, kot izgleda tudi ne pridejo do živega oboroženim bandam.

Ker smo se na lastne oči pričeli, da so ljudje s puškami

Broad Peak – smer ESTAHARA. Franček Knez je tukaj splezal 2000 m dolgo prvenstveno smer, dosegel višino 7700 metrov, potem pa se spustil nazaj v bazni tabor.

vse bolj pogosti, smo se proti večeru ustavili. Prespali smo pri nekem starčku za pet rupij (250 dinarjev) po osebi.

K sreči ima vsaka stvar svoj konec; naslednji dan smo se pripeljali v zeleno dolino Inda, kjer so tudi ceste neprimerno boljše. V Islamabad smo pripeljali 10. maja. Za nami je bilo skoraj 8000 kilometrov naporene vožnje, toda začuda nismo preveč utrujeni.

Takoj smo se odpravili na našo ambasado, kjer naj bi se dobili s Frančkom Knezom. Letalo bi moralo prispeti že dan prej, a Frančka še vedno ni bilo.

Poiskali smo nekoliko cenejši hotel, potem pa obiskali Aleksandra Staniča, dopisnika Tanjuga. V domovino smo poslali teleks, da smo srečno prispeli in da Frančka Kneza še vedno ni.

Franček je prispel s tridnevno zamudo; JAT je imel zamudo, tako da je običal v Istanbulu in čakal na naslednji let do Islambada.

V Islambadu smo dobili tudi zveznega oficirja, kapetana Jarsheda, ki bo z nami ves čas na ekspediciji. Hitimo urejati vse formalnosti in nakupujemo hrano. V veliko pomoč nam je bila Ljubica, žena Aleksandra Staniča. Tudi pakistanski kapetan je izreden človek; pomagal nam je na vsakem koraku.

V pakistanskem ministrstvu za turizem so nam pripravili neprijetno presenečenje; zahtevali, da gramo najprej na Broad Peak, šele potem na Trango Tower. Nemogoče, naš glavni cilj je vendar Trango Tower in ni ga alpinista na svetu, ki bi prišel utrujen z osemstisočaka in potem splezal še tako ekstremno smer.

Na ministrstvu smo samo kimali in se delali »francoze«. Samo, da pridemo v hribe. Tam ni nobenih birokratov, kapetan pa nam je že tako obljubil, da bo naredil vse, da bo ekspedicija uspela.

Mimogrede smo izvedeli, da se na Trango Tower odpravljajo tudi Francozi; kaže, da bo to prava tekma za vrh.

Vse potrebne formalnosti smo uredili do 18. maja. Ta čas smo tudi kupili potrebno hrano, potem pa najeli kombi in se odpravili še 700 kilometrov proti severu v osrčje Karakoruma. Cesta je speljana do Sharduja, naprej do Dassuja pa je mogoče priti samo z džipom. Cesta je grozljiva tudi za ljudi z jeklenimi živci. Speljana je po soteski Inda; na eni strani je stena, na drugi pa prepad, na dnu katerega se peni divji Ind. Najbolj nevarni so divji pakistanski vozniki, na taki cesti pa lahko narediš napako samo enkrat v življenju. K sreči smo večji del poti prevozili ponoči.

Nočne vožnje so ponavadi precej utrudljive; še posebej, če se ne dogaja nič razburljivega, se je težko prepričati, da moraš ostati buden. Ponavadi je to čas za pogovore. Bolj, ko se bližamo »našim« goram, pogostejše beseda nanese na naša dva cilja. Najbolj nas je strah 6251 metrov visokega (le kje so našli ta meter na koncu) Trango Towerja. Na tej gori so odnehala mnoga slavna imena svetovnega alpinizma. Pa kaj, slava je tako ponavadi le golo napihovanje, se bodrimo. Zagrizli bomo v steno in bo, kar bo.

Mnogi so se ob našem odhodu iz domovine spraševali, čemu vse to; zakaj zapravljati denar in čas, tvegati življenje za nekaj, kar zagotovo ne bo prineslo nobenih otipljivih koristi. Kdor ima rad gore, bo to razumel, drugim pa nima smisla dopovedovati, ker niso nikoli niti približno okusili strasti, ki človeka vleče v hribe. Zato smo že lani, ko smo odpravili šele načrtovali, opustili upanje, da bi potreben denar zbrali s prošnjami v delovnih organizacijah. Tam so na vodilnih mestih ponavadi takšni, ki še niso okusili strasti gora, zato smo se raje odločili, da sami zaslužimo denar.

V Shardu smo kljub nemogočicesti prišli brez nezgode. Tam smo najeli džip in traktor in naslednji dan smo že ob dveh zjutraj naložili opremo na traktor, sami pa smo se zbasali v džip.

Cesta do Dassuja spominja na dobro kriminalko, tako se vse skupaj stopnjuje. Na džipu nas je tako premetavalo, da smo lahko samo stali. Nestrpno smo čakali, kdaj bo te mukotrpne vožnje konec in se bomo spet postavili na lastne noge.

V Dassuju so nam potem pripravili še eno neprijetno presenečenje; odpravili smo se v vaški hotel (le kdo mu je dal takšno ime) in naročili večerjo. Čeprav sem se med potovanjem že precej navadil na umazanijo, mi riž v tem hotelu nikakor ni hotel v požiralnik. V ustih mi je kar škripalo od peska. Hvala za takšno večerjo, bom šel raje kar lačen v posteljo.

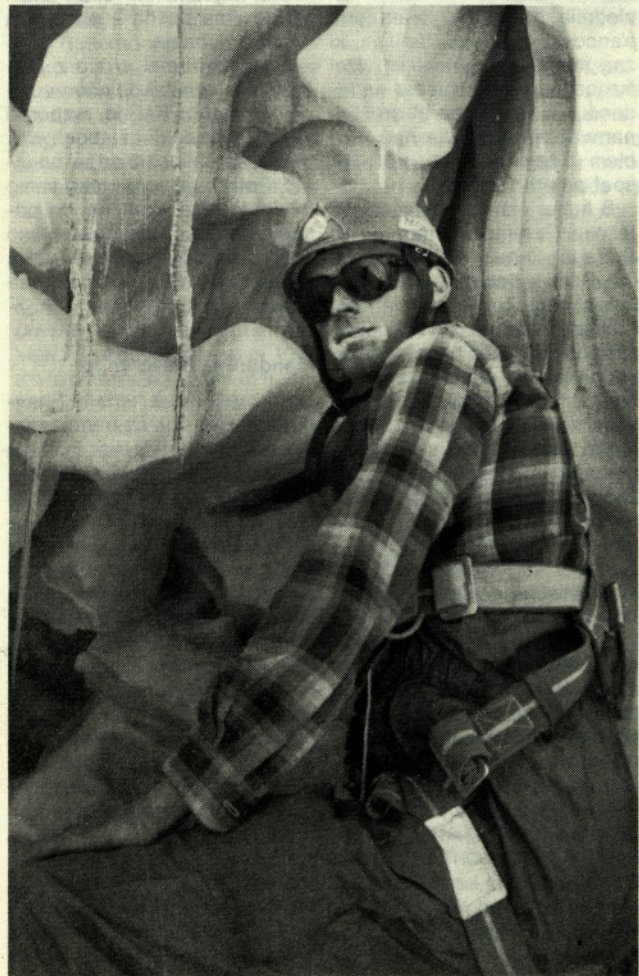
Odločil sem se, da bom nekoliko spremenil način pisanja o naši ekspediciji. Vsaka odprava poteka približno enako: doma zbiraš denar in čimveč treniraš, potem se odpelješ v deželo, kjer je gora – cilj ekspedicije, tam urediš vse formalnosti z uradniki, dokupiš hrano in se odpelješ proti goram. Po dostopnem maršu postaviš bazni tabor, nakar se začne garanje na gori in po kakšnem mesecu dni prideš na vrh ali pa, potem pa te čaka samo še vrnitev domov. Če bi hotel samo kronološko predstaviti dogodke, bi bilo verjetno dolgočasno, dosti bolj zanimiva in tudi pomembna pa se mi zdijo občutja in doživljanja, enkratni dogodki, ki jih alpinisti ponavadi skrivajo pred svetom, v nas samih pa še dolgo živijo.

Vodovod v kanalizaciji

Do baznega tabora pod Trango Towerjem je devet dni hoda. Drugi dan smo se ustavili v majhni vasi, ki ji ne vem imena. Šotore smo postavili kar na šolskem dvorišču.

Vasica stoji na vrhu griča in kamnite hiše so tako stisnjene kot trop ovac kadar jih zebe. Varčujejo s plodno zemljo. Ob uličicah – če jih lahko tako imenujemo – so speljani kanali, po katerih teče voda. Ko je kuhar (najeli smo ga v Dassuju) zjutraj postregel s čajem, sem ga vpra-

(Nadaljevanja na 10. strani)

Bojan Šrot (avtor članka): »Naš vzpon na Trango Tower bo dal misliti mnogim alpinistom v svetu, ki pa so za razliko od nas, v večini profesionalci. Uspeli bi tudi na Broad Peak, če bi le imeli še teden dni časa.

Uspeh v Pakistanu

(Nadaljevanje z 9. strani)

šal, kje je dobil vodo. Iz kanala, je odgovoril. Odlično. Ta vas je res enkratno rešila komunalne probleme; napeljava za vodo-vod in kanalizacijo so kar združili. Pobralo nas verjetno ne bo, sicer pa je v Pakistanu še zagotovo veliko takih vasi.

Posledica takšne vodooskrbe je bila, da je postalo sranje pogosta tema pogovorov. Jugoslovani ga že tako preveč serjemo, toda mi smo imeli v mislih čisto konkretne stvari. Smiljan je moral na nekajdnevno riževo dieto, pa tudi zdravnik Zvezdana in Duliya je začelo zvijati, ostali pa smo se kar dobro držali. K sreči je vzel Zvezdan s sabo ogromne količine preparatov, ki uredijo takšne težave.

Mojca, Mandarina in Jolina

Askola je dan hoda naprej in zadnja vas na naši poti. Tam se je naša ekspedicija povečala za tri člane; kupili smo tri koze in vsaka je dobila svojega botra. Slavc je bil boter Mojci, Zvezdan Mandarini in kapetan Jolini. Ker je bil še vedno ramazan – muslimanski mesec posta in, kar na maršo ponavadi ni kaj prida hrana, so se nam kar pocedile slinice ob misli na slastne zrezke. Mandarina, ki je najmanjša, je bila namenjena nosačem – ravno toliko mesa jim namreč pripada. Ostali dve sta za nas in ju bomo gnali do baznega tabora.

Usoda pa je hotela čisto drugače; prva je odšla v kozja nebasa Mojca, ki je bila najbolj trmasta in najmanj odporna. Sledila ji je Jolina, ki je bila potem precej časa na jedilniku v baznem taboru, Mandarina pa je ostala najdlje pri življenju; zelo se nam je priljubila, tako, da smo jo imeli v bazi namesto psa. Lajati sicer res ni znala, zato pa je bila zelo družabna. Da ne bi kdo kaj mislil: Mandarina je dobila napačno ime, ker je bil v resnici kozel.

Nosači pripojejo lepo vreme

Na pristopnem maršu nas je prve štiri dni pralo, peti dan zjutraj pa nas je v Karofanu zbudil sneg. Padalo je tako na gosto, da nosači niso hoteli naprej. Zbrali so se pod veliko skalo in razpeli ponjavi ter začeli prepevati. Zlezal sem iz šotora in se jim pridružil. Tam so že bili nekateri člani novozelandsko-angleške odprave, s katerimi smo hodili skupaj že nekaj dni. Z njimi sta bili tudi dve alpinistki, ki so ju nosači prepričali, da sta se jim pridružili pri plesu. Eden je udarjal po plastični kanti ritem, ostali pa smo ploskali. Pesem je sprva tiha, potem vse glasnejša in nazadnje pljuske kakor voda čez jez. Vsake toliko časa kdo vstane in začne plesati. Takrat postaneta pesem in ploskanje še glasnejša; kot nekakšna spodbuda plesalcem.

Kapetan mi je razložil, da so peli, da bi pregnali slabo vreme. Kaže, da je pomagalo, zakaj po-

poldne se je zvedrilo in potem je bilo kar nekaj dni lepo vreme.

Garanje na gori se začne

Bazni tabor smo postavili 27. maja. Če bi mi kdo rekel: »Povej, kateri dan je danes ali pa si ob življenje«, bi se zgodilo slednje. Že nekaj časa ni več pomembno ali je nedelja ali dolga sredo. Naš delovni dan je odvisen od vremena.

Takoj po prihodu na goro se je začelo delo z vso paro. Še isto popoldne smo raziskali ledenik Dunge in na rob ledenika odnesli tudi nekaj opreme. Spremenili smo se v tovarne živali. Prenesti smo morali ogromno opreme pod steno, višinskih nosačev pa nismo imeli.

Približno 5000 metrov visoko, 1200 višinskih metrov nad bazo, smo si v snegu pod steno skopali polico; to bo v naslednjih dneh naš drugi dom.

Vsak dan smo tovorili in plezali, napenjali vrvi in počasi lezli proti vrhu gore, ki je res takšna, da vzbuja spoštovanje. Videl sem že dosti hribov, ampak tako drznega in nedostopnega kot je Trango Tower pa še ne. Že doma me je vrglo na rit, ko sem prvič videl fotografijo gore. Malce me je postalo strah in polotil se me je dvom, če zalogaj le ni prevelik za nas. Gora je res visoka »samo« 6250 metrov. Ta »samo« velja seveda za himalajske razmere, vendar pa je to višina, ki tvoje sposobnosti že zelo zmanjša zaradi redkejšega zraka. Gora je takšna, kot bi nekajkrat povečal cerkveni zvonik – 1300 metrov stene iz vseh smeri. Res neverjetno.

»Nakladanje« na ledeniku

Bila je mirna noč in mesečina je oblivala okoliške hribe. S Frančkom sva se vzpenjala proti naši snežni polici otovorjena kot muli. Pred dvema dnevoma nas je v bazo pregnalo slabo vreme, sicer pa smo se tako morali vrniti, ker nam je zmanjkalo hrane.

Noč je bila prekrasna; vsaj meni se je zdelo tako, ker sem bolj nočna ptica. Mesečina je odsevala na snežiščih, da so se svetila kot ogromna zrcala. Baterij sploh nisva prižgala. Nikamor se nama ne mudi; hodiva počasi in klepetava. Jaz včasih komaj pridem do sape.

»Madona, smo prijetna družina.«

»Ja res. Človek ima kar večjo voljo do dela, če je prijetno vzdušje,« odgovorim Frančku.

Nakladala sva vsemogoče stvari in ugotovila, da bo tisti, ki bo iznašel pivo v prahu, obogatel. Na odpravi je večina hrane v prahu: mleko v prahu, instant kava, zelenjava v prahu...

»Veš kaj, se mi je porodilo v glavi, tisti, ki bo iznašel žensko v prahu, bo še bolj bogat.«

Na Slovenskem je neki Trobec že delal poskuse v tej smeri, rezultati pa so znani. Pa brez zamere faministke in ostali, saj nisem tako mislil.

Franček je res sila

Naslednji dan sva se že zgodaj začela vzpenjati po vrveh, ki smo jih napeli prejšnje dni. V glavnem je šlo kar po zraku. Nahrbtnik je bil tako težak, da sem imel občutek, da me bo presekal na dvoje. Prekleta tlaka.

S Frančkom sva se odločila, da bova najino domovanje preselila 350 metrov višje na gredino, ki poteka okoli gore in predstavlja vrh nekakšnega ogromnega podstavka. V naslednjih dneh bo potrebno splezati čim višje in napeti čimveč vrvi. Naslednji dan se nama bosta pridružila Smiljan in Slavc in pritovala čimveč stvari, da bomo pripravljene za naskok na vrh.

S Frančkom sva se že prej dogovorila, da bo ta dan moj; ovesil sem se z opremo in zaplezal v strmo poč, ki je začinjena s streho. Plezal sem v glavnem ves čas tehnično s frendi in po cel raztežaj nisem zabil niti enega klina. Plezanje je pravi užitek. Franček za mano je plezal vseskozi prosto, čeprav težave v skali dosegajo IX. stopnjo. Dvomim, da je človek doslej na takšni višini že uspel doseči kaj podobnega. Franček je res sila. Prav užival sem, ko sem ga gledal med plezanjem. Kako lahkotno se je vzpenjal.

Tudi naslednji dan, ko je bil Franček na vrsti, da pleza naprej, je tudi napredoval v glavnem prosto; težave niso bile nič manjše in nobenega dvoma ni: ko bo smer preplezana, bo ena najtežjih daleč naokoli.

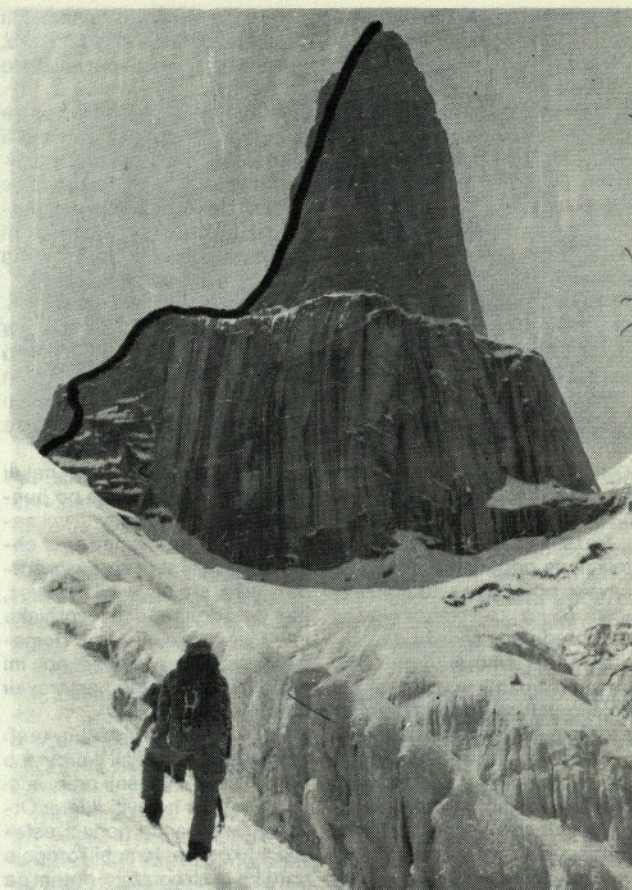
Po treh dneh smo bili samo še kakšnih 200 metrov pod vrhom. Napeli smo vse vrvi, kolikor smo jih mislili. Zgodaj popoldne smo se vsi skupaj dobili na gredini, ki je postala naš drugi dom. Franček je razložil načrt: »Jutri bomo počivali, naslednji dan pa na vrh.«

Ker pa je začel padati pritisk in se je obetalo slabo vreme, smo se odločili, da gremo na vrh kar brez dneva počitka. To bi bilo res enkratno. Niti štirinajst dni še ni minilo, kar smo prišli v bazo pa že kar na vrh. Prelepo, da bi bilo res.

Že ponoči je začelo snežiti in naslednji dan je pot vodila le v bazo. Vrh bo moral še malo počakati.

Težave s kuharji

Baza je prijeten kraj. Predstavlja jo pet manjših šotorov, razpeta ponjava nad kuhinjo in še šotor za kozo. Postavljena je na mivki ob robu ledenika. Kot bi kampirali na kakšni plaži. Nekaj metrov stran teče ledeniški potoček in kar naprej imamo težave z vodo. Najprej je bil to miren, majhen potoček, ki pa je čez nekaj dni tako narastel, da nam je uničil peščeno plažo; spremenil se je v več manjših potokov in ogrožil našo kuhinjo. Šele z velikimi hidrotehničnimi posegi – kanali, prekopi, jezovi – smo rešili kuhinjo. Čez nekaj dni nas je čakalo novo presenečenje; potok je presahnil. Nekdo je zaprl pipo. V baznem taboru smo takoj razvili nekaj teorij, kam je izginil potok; nazadnje smo napadli Slavca, da je pozabil plačati račun za vodo. To se

Jugoslovanska direktissima v Trango Towerju. Na vrhu so 15. junija letos stali: Slavko Cankar, Bojan Šrot in Franček Knez.

nam je zdela še najbolj »logična« razlaga. Zdaj nam bodo odklopili še elektriko in telefon, smo se pošalili.

Padel je tudi predlog, kako bomo vodo dobili nazaj; v naslednjih dneh bi morala priti francoska odprava. Smiljan, ki zna marsikaj popraviti; bil vzel francoza in šel pogledat na ledenik, kaj je narobe. K sreči je narava sama uredila naš problem in že popoldne ja potoček spet prijetno žuborel.

S kuharji smo imeli vseskozi težave. Prvemu, ime mu je bilo Sadagar, kuha ni šla najboljše od rok. Rajši je debatiral. Pa še eno veliko napako je imel – vsaj stokrat na dan je izustil besedo »Thank you«. Če bi ostal samo še nekaj dni z nami, bi dobil alergične izpuščaje ob njegovem zahvaljevanju. Na našo srečo – pa ne, da bi mu želel kaj slabega – je rahlo zbolel. Naš zdravnik Zvezdan je po posvetovanju z ostalimi člani odprave bolezen nekoliko napihnil in Sadagar se je moral vrniti domov. Mislim, da je tudi njemu odleglo.

Zaradi tega smo sicer imeli nekaj dodatnih stroškov, a se je splačalo. Novi kuhar Ahmed je bil pravo nasprotje; bil je zelo tih, skoraj neopazen in zelo delaven. Vendar tudi Ahmed ni zdržal dolgo; po petnajstih dneh (10. junija) nam je povedal, da je bolan in da odhaja. Kaj sedaj? Iz Askole bi lahko dobili novega kuharja, ker pa na naši ekspediciji že od vsega začetka vladajo zaostreni pogoji gospodarjenja, smo se odločili, da vzamemo kuhalnico v svoje roke.

Za vsak dan smo določili dva dežurna kuharja in pomivalca posode, njuna naloga pa je bila

tudi, da peljeta kozla na pašo. Nad takšno rešitvijo se je navdušil tudi pakistanski kapetan in enakopravno sodeloval. Prvi dan sta kuhala Slavc in Duli, ki imata najdaljši zakonski staž. To se jima pozna – sta prava mojstra kuhanja.

Sam sem imel srečo z žrebom, ker sem bil določen v zadnjo izmeno. Ker je razpored veljal samo za dni slabega vremena, sploh nisem prišel na vrsto. Potrebujemo pa tako samo tri dni lepega vremena, da pridemo na vrh, potem pa se bomo selili pod 8047 metrov visok Broad Peak, ki je štiri dni hoda stran.

Mandarina, Slavc in jaz

Pri prevozu opreme iz Shavduja do Dassuja se nam je razlilo nekaj petroleja, kar je imelo dve posledici: nekateri deli opreme smrdijo po petroleju, v bazi pa nam je začelo primanjkovati tega goriva za kuhanje. K sreči je bilo kakšne pol ure hoda iz baze dovolj drv, zato smo se odločili, da bomo prešli na trdo gorivo.

Z gore nas je pregnalo slabo vreme, v bazi pa smo se dolgočasili in bili sami sebi na poti. Odločili smo se, da naredimo konec brezdelju in gremo po drva, na sprehod pa smo popeljali tudi Mandarino, ker je tam trava bolj sočna.

Po dveh urah smo nabrali dovolj suhljadi. Duli in Franček sta težko otovorjena mahnila nazaj v bazo, ostali pa smo Slavc, jaz in Mandarina. Slavc si je natrpal drva v nahrbtnik, sam pa sem si vrgel na hrbet veliko butaro in prijel še vrvi, na kateri je bila privezana Mandarina. A presneti kozel ni hotel nikamor. Pa je

stopil na čelo Slavic in trmasta žival je ubogljivo odkorakala za njim. Lepa reč, še kozel ve kdo je vodja odprave.

Bili smo prav smešna procesija: Slavic, kozel in jaz.

»Poglej Slavic, šestnajst let sva obiskovala razne vzgojno-izobraževalne ustanove in prišla do diplome, sedaj pa po Pakistanu nabirava suhljad in paseva kozo.«

Doma pa je kar veliko takih, ki bi morali pasti kože in ovce, namesto, da gradijo našo svetlo bodočnost. Narobe svet.

Šola v baznem taboru

Bazni tabor je bil kar prijeten kraj, kamor smo se radi vračali po garanju na gori. Še posebej pa nam je življenje popestrila šola. Naša baza je namreč postala multilingvistični center; kapetan se je učil slovensko in mu je šlo odlično. Celo dvojino je že razumel. Zvezdan se je učil urdu jezik, Frančka in Slavic smo izopolnjevali v angleščini, tudi Smiljan se je učil angleščine, Duli pa je odločno izjavil, da se v gorah ne namerava učiti. Prijetno smo se zabavali, ko je Zvezdan spraševal kapetana zadnjo slovensko lekcijo. Tako dobro mu je šlo, da mu je dal tri dni počitnic. Še malo pa bi se z nami lahko pogovarjal kar slovensko.

Naš zdravnik Zvezdan je velik humanist. Nikakor ne more razumeti, da daje Pakistan toliko denarja za vojsko, zdravstveno varstvo preprostih ljudi pa je na psu. Že večkrat je vprašal kapetana, zakaj pakistanska vlada s helikopterji (ki vsak dan letajo nad Baltomrom) ne pripelje v Askolo (vas v teh hribih) tudi zdravnika. Zvezdan je bil pripravljen sredi noči vstati in pomagati bolnemu nosaču. Res pa je, da so ti ljudje takrat, ko je pri roki zdravnik, kar preradi bolni.

Postavljanje diagnoze je bilo tudi sila zapletena stvar; Zvezdan se je pogovarjal s kapetanom v angleščini, kapetan je prevajal v urdu jezik, kuhar pa v balti, ki ga govorijo nosači. Včasih je prišel kakšen bolan nosač h kapetanu, kateremu pa se vedno ni ljubilo prevajati in klicati na pomoč Zvezdana. Še posebej, če je mislil, da je imel opravka s simulantom.

Za takšne primere si je od Zvezdana priskrbel vitaminske tablete in aspirin, ki jih je potem delil nosačem. Ko je Zvezdan zvedel za to, je skoraj ponorel.

»Kapetan Jamšed« je povzdignil glas, »Če se jaz trudim z vašimi ljudmi, bi se lahko tudi vi!«

Zahteval je vse tablete nazaj, kasneje pa se je le malce pomiril. Tako je vitaminska klinika kapetana Jamšeda še naprej obratovala.

Presneti Hajro, že spet nagaja

Kaže, da nam je na odpravah usojena številka trinajst; pred štirimi leti smo odpoštovali v Himalajo ravno trinajstega (če je bil petek, ne vem), tokrat pa smo se odpravili na Trango Tower prav tako trinajstega. Bomo

prav tako uspešni kot pred štirimi leti?

Pred petimi dnevi smo spali na snežni gredini, ki je na približno četrtini strme stene Trango Towerja, in pobožno zrl v nebo, ki so ga vse bolj prekrivali oblaki. Samo dan lepega vremena smo še potrebovali do vrha. Bili smo blizu in spet tako daleč od cilja.

Po petih dneh se je vreme toliko popravilo, da smo sklenili še enkrat poiskusi. Morali smo pohiti, zakaj preganjal nas je čas, če smo hoteli še na Broad Peak in konec julija priti domov.

Smiljan in Slavic sta odšla iz baze že ob prvem mraku. Vzela sta spalne vreče, da bosta prespala pod steno. S Frančkom sva odšla na pot ob enajstih zvečer, ko je luna že obsijala okoliške vrhove. Noč za bogove.

Pa ne, da bi kdo mislil, da smo se navdušili za nočne spreho. Šlo je za našo varnost, zakaj podnevi je bilo zaradi plazov preveč nevarno.

Hoja je bila pravi užitek, luna pa je tako močno osvetlila pokrajino, da svetilk sploh nisva potrebovala. Pot sva dobro poznala, saj sva jo prehodila že najmanj desetkrat.

Na spodnjem depaju, kjer smo imeli opravljene nekaj opreme, naju je čakalo neprijetno presenečenje: plaz je odnesel enega od šotorov, drugega pa polomil. K sreči smo imeli najpomembnejši del opreme višje na gredini.

»Lepa reč,« se je pridušal Franček. »Ko smo v bazi čakali na lepo vreme, nam je Hajro mešal štrne na gori in naredil pravi kaos.«

Hajro je ekspedicijski lopov, ki ga je na odpravi na Everest leta 1979 odkril Ivč Kotnik. Hajro je na vsaki ekspediciji in on je tisti, ki ti ukrade sladkor iz kave, skrije ponjavo ali pa sveče na maršu in ušpiči še lep kup podobnih neumnosti. Presneti Hajro! Ima pa še to nemogočo lastnost, da ga je nemogoče zalotiti na delu ali celo ujeti. Nihče ga še ni videl, ampak obstaja pa zagotovo. In enkrat se bo že ujel. Vsak lopov se slej ko prej ujame.

Razdejanje, ki ga je pustil Hajro, sta Smiljan in Slavic že nekoliko spravila v red, zato sva s Frančkom odhitela naprej.

Smiljan mora obrniti

Hitro sva se vzpenjala, saj sva imela nahrbtnika le za »rek-lamo«. Šele na gredini, kjer smo imeli opremo, sta se zredila.

Ob svitu sva prišla do Slavica in Smiljana. Smiljan se je prebudil, Slavicu pa to ni bilo potrebno, saj se zna zelo dobro pogovarjati tudi v spanju. S Frančkom sva na hitro pozajtrkovala, spila maratonik in odšla naprej. »Zdravo fanta, dobimo se na gredini,« sva se poslovila od prijateljev.

Dan smo prespali na gredini. Vlekel se je kot zimska megla. Čeprav je sonce prijetno grelo, sem se le od časa do časa pogreznil v spanec. Vendar to ni bil tisti pravi spanec in tudi dve tableti aminopirina nista poma-

gali. V meni se je naselil nekakšen nemir, podoben kot ga ima verjetno vsak vojak pred odločilno bitko.

Pogledovali smo proti jugu, kjer so se spet preganjale meglice. Menda se vreme ja ne bo spet pokvarilo, smo s strahom razmišljali. Tudi večerna zarja ni napovedovala nič dobrega.

Prebudili smo se ob treh zjutraj. Na nebu so se preganjali oblaki in niso napovedovali nič dobrega. Odločili smo se, da bomo vseeno poiskusi. Prvi se je začel vzpenjati Slavic, za njim Smiljan, nato pa jaz in Franček. Po približno sto metrih, kjer se stena spet strmo vzpne in potem ne popusti do vrha, sem dohitel Smiljana, sključenega v dve gubi.

»Kaj ti je?«

Pove, da ga zelo zebe in da mu je slabo.

S prižemami sem se začel vzpenjati po vrh, ki skoraj visijo v zraku. Te vrvi so rezultat našega prejšnjega garanja in so nam pri odločilnem naskoku pomagale, da smo se lahko dokaj hitro vzpenjali. Po približno sto metrih sem pogledal nazaj. Videl sem, da je Smiljan obrnil. Zares mi je žal. Pred štirimi leti sem skupaj z njim in Slavicem stal na vrhu Gaurishankarja v Himalaji. Vem, da je tudi njemu hudo, ker se je moral odpovedati vrhu. Toda tako je pač v visokih gorah; cele dneve garaš, potem pa ti kakšna stvar prepreči zadnji korak do cilja.

S Frančkom poravnava rezultat: zdaj je 1 : 1

Ob osmih zjutraj smo prispeli do konca napetih vrvi na približno 6000 metrih nadmorske višine. Mraz je rezal do kosti, s Frančkom pa sva obuta samo v plezalnike; to je tako, kot če bi imel na nogah samo copate. Nog skoraj nisem več čutil, zato sem s konicami začel udarjati v skalo in jih po dolgem času le prebudil v življenje.

Franček se je navezal na vrv in se začel vzpenjati, sam pa sem ga varoval. Sneg od zgoraj se mi je neprestano vsipal na glavo, a sem se tega že navadil. Bal sem se edino le kamenja, ker sem bil brez čelade.

Franček je izginil za rob in vrvi mi je enakomerno polzela med rokami, ko sem naenkrat zaslišal oddaljen klic. Prvi hip se mi je zdelo, da je opozorilo zaradi padajočega kamenja, naslednji hip pa prileti mimo mene Frančkova rdeča kapa, še hip kasneje pa sem nekaj metrov nad mano zagledal Frančka, ki je visel na vrvi. Šele takrat sem se zavedal, da je tisti njegov klic pomenil »Drži!« K sreči se ni zgodilo nič hujšega.

»Ena proti ena!« sem zaklical proti Frančku. Pred dnevi sem namreč tudi jaz imel takšen polet. Priletel sem mimo njega in še dva metra nižje, ker se mi je izpulil slabo zataknen friend.

Franček se je s se večjo jezo zakadil v steno; vsi skupaj smo delali kot dobro namazan stroj. Vrh je bil blizu a strmina ni popustila niti za hip.

Popoldne smo dosegli manjšo sedelce, nad njim pa je bil

samo še približno 10 metrov visok skalnat zob s snežno streho. Vrh Trango Towerja je sestavljen iz takšnih zobcev, na katerih ni niti toliko prostora, da bi človek stal.

Franček je splezal že tistih deset metrov, potem pa se spustil nazaj. Praznovali smo kar na sedlu. Na vrhu smo!

Tudi na sedlu je bilo tako malo prostora, da smo komaj izpeljali proceduro fotografiranja. V takšnih okoliščinah je to precej neprijetna stvar. Prevevalo nas je veselje, da smo uspeli. Doma sem komaj upal pomisliti na kaj takega. Slavic je še zjutraj premišljal, ali naj sploh poiskusi, ali pa naj ostane kar v bivaku na gredini. Ni mu bilo žal, da je šel naprej.

Z veseljem smo se spomnili na tiste, ki so nam pomagali k temu uspehu. Korsaj iz Rogaske Slatine na primer, ki je prijetno presenetil in za vsakega člana odprave dal nov model bunde Trinsolate. Te bunde so zelo dobro nadomestile puhovke. Grelo nas je tudi prepričanje, da je v domovini precej prijateljev, ki se z nami veselijo tega uspeha. Stati na takšni gori je res fantastično!

Na vrhu smo se zdržali le pol ure, potem pa smo se začeli spuščati. Sneg je začel počasi naletavati, vseeno pa smo nazaj grede pobrali vrvi, da tistim, ki bi mogoče ponavljali našo smer, ne bi bilo lažje. Že v mraku in med močnim sneženjem smo prišli na gredino. Smiljan, ki je ostal tam, nam je čestital. Škoda, prijatelj, da nisi bil z nami.

Čeprav cel dan nismo jedli, lakote nisem čutil. Le nekaj malega sem pojedel in popil, potem pa brž smuknil v spalno vrečo in si začel masirati prste na nogah. Pred štirimi leti me je mraz na Gaurishankarju kar pošteno osmodil, zato vem, kako je to hudo. Tudi tokrat ne bo šlo brez posledic, vseeno pa sem upal, da pozeblina ne bodo prehude. No, utrujenost me je kmalu preselila v deželo sanj.

Sredi noči me je prebudil mraz; snega je bilo toliko, da sem moral vstati in ga stresiti s spalne vreče in ležišča. Jutro sem dočakal v nekakšnem polsnu in drhtenju.

Zjutraj smo pobrali opremo in se spustili proti baznemu taboru, kamor smo prispeli popoldne. Z vročo kavo nas je pričakal Duli. Še nikoli nisem pil tako dobre kave.

Danes sem se po več kot treh tednih zopet pošteno umil. Škoda! Tako lepo sem že bil rjav kot pravi Pakistanec. Zdaj pa je vsa barva zbledela.

Kaj pomeni pošteno umiti? Topomeni, da se zjutraj ne podrgne samo s snegom po obrazu in še malo po rokah in nogah; ampak da sem se umil z vodo od glave do pete. Težko si je predstavljati, kakšen užitek je to, če več kot tri tedne za to nisi imel možnosti.

Tekma s časom na Broad Peaku

Odprava se počasi končuje. Končana je pravzaprav šele

takrat, ko si doma. Mi pa smo sedaj na poti v Skardu, kjer imamo avtomobil.

Opisal bom še, kaj se je dogajalo na Broad Peaku.

Po uspehu na Trango Towerju smo se razdelili v dve skupini. Zvezdan, Smiljan, kapetan in jaz smo odšli naprej pod Broad Peak. Slavic, Duli in Franček so počakali pod Trangom, da bi poslali šest tovorov v Askolo. Petindvajsetega junija se spet snidemo na Concordiji. Naslednji dan odidemo z našima nosačema v bazni tabor pod Broad Peakom. Do tja je še dan hoda.

Franček si je nekaj pokvaril želodec s hrano in je vso noč bruhal, zato zjutraj Smiljan, Slavic in jaz sami odidemo na goro, 6400 metrov visoko in postavimo šotor.

Na Broad Peaku je velika gneča. Imam občutek, da poskuša vse kar leze in gre priti na vrh. Trenutno je tu pet odprav in čeprav smo prispeli zadnji, smo že najvišje. Edino Francozi nas poskušajo prehitovati. Da je tu tolikšna gneča niti ni čudno, saj velja Broad Peak za enega najlažjih osemstisočakov.

Cas nas vse bolj preganja. Do konca julija moramo biti doma. Vsako popoldne malce sneži, malo smo omrznjeni po nogah, vendar je morala na višku. Rine mo vsak dan višje, čeprav je vedno bolj brezupno. V začetku julija odideva s Slavicem iz baze na enko. Naslednji dan vzameva šotor, ki ga je prinesel Franček in ga postavi na 6900 metrov visoko. Sredi noči pride iz doline do naju Franček in po dveh urah odrine naprej. Pove, da bo poskušal priti čim višje. Zjutraj, ko se ravno odpravlja naprej, se Franček vrne. Pove, da je bil približno 7700 metrov visoko, potem pa je zaradi visokega snega in plazov obrnil. S Slavicem podreva šotor in ga postavi na 7400 metrih. Precej sva utrujena, zato naslednji dan počivava. Vendar je počitek na takšni višini iluzija in naslednji dan se zbujava samo še bolj utrujena. O vzponu na vrh lahko samo sanjava, čeprav je pred nama kot na dlani.

Pospravlja stvari in se kot dva pijanca odvlečeva na enko. To je posledica neprilagojenosti na višino. Naslednji dan sestopiva v bazo. Ker naju že dolgo ni bilo, sva veljala za pogrešnega. Norvežani so že mislili iti pogledat, kaj je z nama. Menili so že, da sva »škrpnila«. Podobnega mnenja so bili verjetno Francozi in so vzeli Slavčevo prižemo in pojedli čokolado, ki sva jo pustila 50 metrov pod njihovim šotorom. Le rokavice so ga še počakale. Nič kaj lepo od njih.

K sreči sva s Slavicem kar precej trdoživa. Vsi so zelo začudeni, ko poveva, da ne bomo več poskušali z vzponom na vrh, še posebej sedaj, ko imamo postavljen drugi šotor tako visoko, kjer imajo druge odprave četrti višinski tabor. Žal se je naš čas iztekel.

Do doma je še vsaj tri tedne hoda in vožnje.

Zakaj ne tako kot je treba?

Že velikokrat smo v našem glasilu opozarjali na nered pri parkiranju oz. na nedisciplinirane voznike vozil, ki divje parkirajo pred upravno stavbo. Žal ta opozorila ne zaležejo kaj dosti. Čeprav velika večina spoštuje talne označbe in parkira svoja vo-

zila na za to dovoljenih mestih, pa je že skoraj vsakodnevno pojav, da katero »divje« parkirano vozilo povsem zapre izhod vsaj parim vozilom. Da je potem sila nerodno, če mora kdo izmed lastnikov »zaparkiranih« vozil med delovnim časom iz

parkirišča po nujnem opravku ni potrebno posebej poudarjati. Razen tega pa nastajajo še druge težave, saj tako vozilo velikokrat povsem onemogoča tovorni promet.

Delavci splošne službe se sicer trudijo, da bi kolikor toliko vzpostavili red in opozarjajo takšne nedisciplinirane voznike, pa kaj, ko tudi oni ne morejo videti vsega.

Zaradi nediscipline naših sodelavcev pa imajo probleme tudi številni naši poslovni partnerji oz. stranke, saj ne morejo parkirati svojega vozila na prostoru, ki je sicer namenjen njim.

V zadnjem času s svojim »divjim« parkiranjem kar nekako izstopa naš mladi sodelavec iz Razvojnne službe Z. R., ki svoj fiat ritmo pušča kjer se mu pač zazdi. Svoje ga početja ne spremeni kljub stalnemu opozarjanju delavcev splošne službe. Pred dnevi je bil tako zaradi njegovega nepravilno parkiranega vozila celo povsem onemogočen promet s tovrstnimi vozili. Delavci splošne službe obljublajo za takšne in podobne primere v prihodnje »pajka«. In prav je tako.

Sodelavci, pokažimo tudi v prometu svojo kulturo.

Kako dolgo še tako?

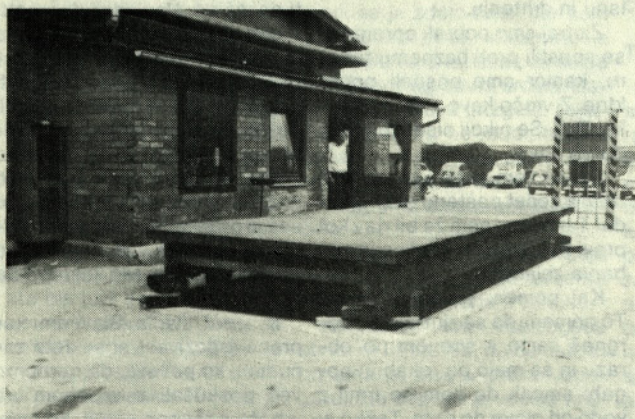
Sredi meseca junija je prišlo na tehniko na kateri tehtamo kamione oz. s pomočjo katere se odvija tovorni promet v naši delovni organizaciji do večje okvare. To je bilo tudi pričakovati, saj je bila tehnikca vsak dan močno obremenjena, poleg tega pa je že precej v letih. Strojovnjaki, ki so si okvaro ogledali, so ocenili, da bi po-

pravilo, če bi ga takoj izvršili, znašalo približno 1,3 stare milijarde din. Ker pa je z denarjem vedno križ in tako je bilo tudi v tem primeru, s po- pravilom ni bilo nič.

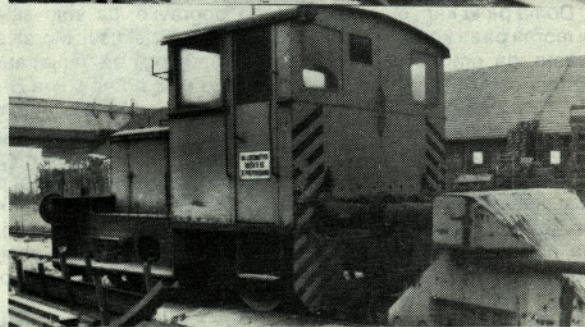
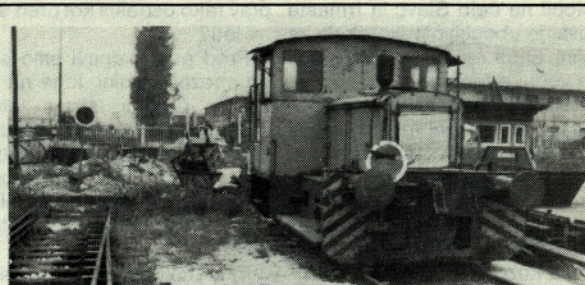
Čas teče, tehniko pa potrebujemo. To dokazujejo tudi delavci TOZD Emokontejnere, ki se ukvarajo s storitvami pocinkanja. Dnevno imajo (povprečno) opraviti z

deset do dvajset strankami oziroma z deset do petintrideset tonami materiala za pocinkanje. Seveda pa TOZD Emokontejnere ni edini uporabnik tehnikce, saj jo koristijo tudi ostale TOZD. Trenutno se poslužujemo tehnicke drugih delovnih organizacij, kar pa je seveda treba posebej plačati (eno tehtanje velja 2-3 tisoč novih din), razen tega pa obstaja pri takšnem načinu »tehtanje na daljavo« tudi možnost »napake«.

Ker nam takšen način poslovanja verjetno vse prej škoduje kot koristi, sigurno pa ne sodi to v sklop prizadevanj za izboljšanje gospodarjenja naše delovne organizacije, je skrajni čas, da se odločimo bodisi za popravilo, bodisi za nabavo nove tehnikce, oz. da poiščemo drugačno obliko in način dela. Pri tem pa seveda lahko vseeno zastavimo vprašanje odgovornim sodelavcem kako dolgo bo še tako...?

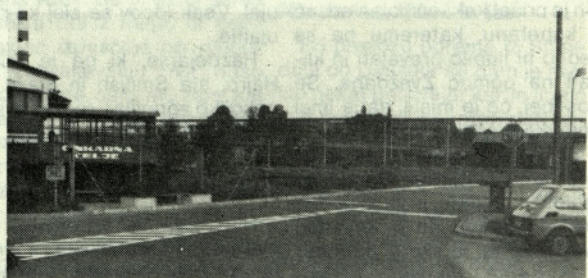
Varčevanje na vseh ravneh mora takoj postati naš način mišljenja. To velja za celoten naš kolektiv.

»Upokojena« premikalna lokomotiva, ki so jo pred več kot 50 leti izdelali pri firmi JUNG iz Jungenthala. Kakšna bo njena nadaljnja usoda? Jo bomo prodali v staro železo ali bomo storili tako kot sosednji delovni organizaciji v naši bližini (Cinkarna, Železarna), ki sta jih restavrirale in postavile na vidno mesto ob vhodih, da so na ogled tudi generacijam, ki šele prihajajo.

Upokojena »veteranka«

Po več kot 50 letih »službovanja« v naši tovarni se je morala upokojiti premikalna lokomotiva JUNG. Kljub temu, da so naši vzdrževalci vestno skrbeli za njeno »zdravje« in jo redno vzdrževali pa je čas oz. tehnološki napredek napravil svoje. Rezervnih delov je bilo vse manj, oskrba z njimi pa v zadnjem času že nemogoča. Zadnjo pošiljko smo prejeli leta 1981. Ta je vsebovala dele, ki so se vgradili v originalni motor, prav tako pa so bili porabljeni tudi vsi ostali rezervni deli, ki so še bili od takrat na voljo. Razen motorja so bili problematični tudi ostali mehanski deli lokomotive kot na primer: sklopka, menjalnik, zavore, pogonski in zavorni mehanizem ipd. Skratka, ker je premikalna lokomotiva stara več kot 50 let in ker od proizvajalca firme JUNG iz Jungenthala ni bilo mogoče dobiti več nobenih rezervnih delov, vse druge remontne delavnice, s katerimi smo navezali stike pa niso bile v stanju izdelati le teh, niti prevzeti naročila za generalni remont je bila »upokojitev« pač neizogibna.

Z malce dobre volje se da narediti marsikaj. Naši »sosedje« so svojo odsluženo premikalno lokomotivo primerno obnovili in postavili na ogled ob vhodu v svoje proizvodne obrate v Bukovžlaku.

Pester kolesarski avgust

Mesec avgust je med kolesarskimi privrženci že od nekdaj predstavljal nekakšno mrtvilo v sezoni, kar ni motilo samo tistih, ki poganjajo pedala, temveč tudi tiste, ki se ukvarjajo z organizacijo množičnih kolesarskih prireditev.

Letos pa se je končno tudi na tem področju nekaj spremenilo, oziroma naredil korak naprej, o čemer priča kar lepa vrsta uspešno pripravljenih maratonov.

V naši sosesčini je Kolesarski klub Žalec 9. avgusta organiziral tretji Savinjski maraton v dolžini 90 kilometrov, katerega se je udeležilo 738 kolesarjev, med njimi 11 »emovcev«.

23. avgusta je Zveza telesnokulturnih organizacij iz Titovega Velenja organizirala prvi kolesarski vzpon na Zavodnje nad Šoštanjem. Start je bil pred Rdečo dvorano, od tu pa je kolesarje dalje pot vodila skozi Pesje v Šoštanj. Nato je sledil najatraktivnejši in najzahtevnejši del poti, štiriinpolkilometrski vzpon na Zavodnje, katerega se je udeležilo tudi sedem članov naše kolesarske sekcije. Smeh Srečko, Gostečnik Ivo, Jurc Rudi, Prezelj Miran, Ivančič Zmago, Odlazek Stanko in Rojnik Robert so vzpon zmogli brez problemov, od organizatorja tekmovanja pa so prejeli posebno spominsko darilo kot najštevilnejša organizirana ekipa, ki je nastopila na tej preizkušnji.

30. avgusta so naši kolesarji Smeh Srečko, Kos Črtomir, Gostečnik Ivo, Jurc Rudi, Selčan Vili in dr. Škapin Rudi »grizli kolena« na Areh. Brez problemov so opravili s 15 kilometrskim vzponom na Areh. Organizacija tega tekmovanja je solidno izpeljala Elektrokovina iz Maribora. Vrhunec kolesarske sezone pa je vselej vse kakor vzpon oz. »Jurš na Vršič«, katerega sta 5. septembra organizirala Kolesarsko društvo Rog – Franek iz Ljubljane in Turistično društvo Kranjska gora. Na tej najtežji kolesarski preizkušnji pri nas, se je pomerilo

740 tekmovalcev, med njimi tudi član naše kolesarske sekcije Selčan Vili, Gostečnik Ivo, dr. Škapin Rudi, Kos Črtomir in Jurc Rudi.

Gostečnik, Jurc in Škapin se potem, ko so osvojili Vršič, niso vrnili skupaj z ostalimi člani »emovske« ekipe v Kranjsko goro, temveč so nadaljevali pot v Trento oziroma Bovec. Sledil je 12. km vzpon na 1156 metrov visok mejni prehod Predilj. Pot je nato vodila omenjeno trojico naprej na italijansko stran preko Trbiža do mejnega prehoda z Avstrijo Sp. Vrata. Po petih kilometrih so nato na avstrijski strani prispeli do Podkloštra, kjer so se srečali z najtežjim delom poti, saj so se morali spopasti z 8 km strmino proti mejnemu prehodu Koren. Po opravljenih carinskih formal-

Vzpon na Vršič je enkratni dogodek. Tako pravijo člani naše kolesarske sekcije, ki so se te najtežje kolesarske preizkušnje pri nas udeležili že nekajkrat.

Na posnetku peterica, ki je osvojila Vršič letos (od leve proti desni): Jurc Rudi, Gostečnik Ivo, Kos Črtomir, Selčan Vili in dr. Škapin Rudi.

nostih so se spustili v Kranjsko goro kamor so prispeli po sedmih urah vožnje oziroma po 107 km vzponov in spustov.

Čez teden dni, točneje 13. septembra je bila na sporedu nova kolesarska preizkušnja in sicer tradicionalni Kozjanski maraton v organizaciji Kolesarskega kluba Merx Celje. Pot je vodila kolesarje iz Celja skozi Šmarje, Mestinje, Imeno, Bistrico,

Trebče, Podsredo, Lesično in nazaj v Celje. Na maratonu je sodelovalo letos nekoliko manj kolesarjev kot v preteklih letih, čeprav še vedno precej oz. natančneje 470. Nastopili so tudi člani naše sekcije in sicer Audič Srečko, Smeh Srečko, Kos Črtomir, Gostečnik Ivo, Jurc Rudi, Selčan Vili, Prezelj Miran, Zimšek Ivo, Ivančič

(Konec na 14. strani)

ŠPORTNE IGRE OB PRAZNIKU KRAJEVNE SKUPNOSTI GABERJE

Tudi letos so prebivalci krajevne skupnosti Gaberje svoj krajevni praznik obeležili s številnimi športno rekreativnimi prireditvami. Partizan Gaberje je pripravil odbojarski in balinarski turnir, Cinkarna turnir v malem nogometu, Kovinotehna pa je organizirala tradicionalne, tokrat že 10. igre spretnosti. Naša delovna organizacija ob tej priložnosti sicer ni pripravila nobenega tekmovanja, zato pa je ekipa, ki jo je organiziral naš prizadevni športno rekreativni delavec Zdenko Gregl sodelovala skoraj v vseh tekmovalnih disciplinah oziroma igrah spretnosti in dosegla solidne uvrstitve. V balinanju je ekipa naših v sestavi Lapan Ivan, Paternel Franjo, Šrot Ivan in Gregl Zdenko osvojila solidno tretje mesto, medtem ko so se naša dekleta pomerila v malem nogometu z ekipama Cinkarne in Partizana Gaberje ter osvojila prvo mesto. Zupanc Ana, Razgoršek Majda, Orlčnik Ana, Filjak Andreja, Vrhovšek Jožica in Tkalec Dragica so tokrat dokazale, da je naša ekipa še vedno v vrhunski formi in da odlična uvrstitev ni nikakršno naključje.

Vrhunec športnega dela prireditev ob prazniku krajevne skupnosti pa so nedvomno predstavljale igre spretnosti na katerih je sodelovala naša ekipa v sestavi Žučko Vanja, Zupanc Ana, Jajčević Sonja, Audič Srečko, Muršič Marjan, Krajnc Franc, Gregl Zdenko in Vidmar Dani.

Prvo mesto in prehodni pokal krajevne skupnosti je osvojil Partizan Gaberje pred Merxom in Cinkarno, na četrto mesto se je uvrstila ekipa naše delovne organizacije sledili pa sta še ekipi Klime in Kovinotehne. Igre spretnosti so bile odlično organizirane, od nastopajočih so zahtevale mnogo spretnosti, ob tem pa so nudile tudi veliko zabave, predvsem pa je pomembno to, da so v taki obliki iger na koncu koncev ne glede na dosežene rezultate vsi zmagovalci.

Ekipa naših deklet, ki uspešno igra mali nogomet. Od leve proti desni: (stojijo) Tkalec Dragica, Razgoršek Majda, Orlčnik Ana, Kovač Alenka, trener in vodja ekipe Dokler Hinko, (čepijo) Zupanc Ana, Vrhovšek Jožica in Mandir Jelka.

NAŠA DEKLETA USPEŠNA V MALEM NOGOMETU

V lanskem letu se je skupina naših deklet odločila, da se preizkusi v igranju malega nogometa. Zato so organizirale turnir na katerem so se najprej pomerile med sabo, nato pa je stvar stekla tudi v širino. Najboljše so se pričele udeleževati nogometnih srečanj organiziranih med celjskimi kolektivi, pa tudi turnirji širom Slovenije.

Seveda pa njihova aktivnost ni osredotočena samo na brcanje žoge, saj se ukvarjajo tudi z organizacijo in izvedbo nogometnih srečanj. Tako so ob dnevu žena organizirale turnir na Gričku na katerem sta se dve naši

ekipi pomerili z ekipo deklet iz Cinkarne. S Cinkarno so nato merile moči še na prvomajskem turnirju, ki je bil prav tako na Gričku. Na splošno velja ocena, da je prav asfaltno igrišče na Gričku najprimernejše za igranje malega nogometa v Celju. Prav zaradi tega je bil na tem igrišču organiziran tudi turnir v počastitev dneva mladosti, na katerem so se naše sodelavke uspešno zoperstavile ekipama deklet Partizana Škale iz Titovega Velenja in Cinkarne. Seveda pa naša dekleta ne nastopajo samo na domačem terenu, temveč tudi gostujejo.

S tem v zvezi velja omeniti nastope na turnirjih v Kungoti pri Mariboru in Škalah pri Titovem Velenju.

Svojo kvaliteto so pred kratkim ponovno potrdile še ob prazniku KS Gaberje, ko so se pomerile s Cinkarno in Partizanom Gaberje ter bile najboljše.

Naša ekipa pa ni uspešna samo takrat kadar igra z dekleti, temveč se enakopravno kosa tudi z moškimi kolegi, s katerimi večkrat odigrajo kakšno tekmo katerih rezultati pa niso vedno v prid moškim.

Torej bomo o naših dekletih v prihodnje še slišali.

PESTER KOLESARSKI AVGUST

(Nadaljevanje s 13. strani)

Zmago, Odlazek Stanko in Potočnik Silvo. Planko Oton je tokrat držal in izpolnil obljubo, ki jo je dal ob svojem

»nenastopu« na »Savinjskem maratonu« (prespal start) in bil na startu že pred 9. uro. Po 120 km poti je za svoj »podvig« prejel spominsko medaljo, seveda pa so jo bili deležni tudi vsi ostali, ki so uspešno prevozili maraton.

Jubilej Marije Čepin

Štiriindvajsetega septembra je praznovala svoj življenjski jubilej, 50-letnico rojstva naša sodelavka iz TOZD Kontejner Marija Čepin. Plodna je bila pot naše slavljenke. V naši delovni organizaciji se je zaposlila 15. junija 1963 in nam ostala zvesta vse do danes. Med sodelavci je cenjena, saj vse svoje pridobljene izkušnje, vse svoje znanje rada prenaša na mlajše in jim vseskozi nudi pomoč. Ob jubileju ji želimo še mnogo delovnih uspehov, dobrega zdravja ter prijetnega počutja med nami, v našem kolektivu, tudi v prihodnje.

Srečanje z Abrahamom

Tokrat je osebni jubilej – 50-letnico praznoval Edvard Umek, sodelavec iz TOZD Posoda, ki je zvest našemu kolektivu že dolga leta. Poznamo ga kot vestnega, prizadevnega in vzornega delavca, ki je ob svojem rednem delu, ob svojem vsakodnevem izpolnjevanju zadanih nalog s svojim znanjem in bogatimi izkušnjami na področju emajlirstva pripomogel k vzgoji marsikaterega našega mlajšega sodelavca. Vrsto let je uspešno vodil obrat emajlirnice, v zadnjem času pa je svoje delo posvetil uvajanju novega programa boutique v redno proizvodnjo.

Ob srečanju z »Abrahamom« je seveda sledilo krajše praznovanje s sodelavci, ki so mu ob tej priliki čestitali, izročili spominsko darilo in seveda tudi pokramljali o tem in onem. Na koncu so mu seveda zaželeli še veliko uspehov pri nadaljnjem delu, zdravja in osebnega zadovoljstva, sledil pa je tudi posnetek za spomin.

UMEK Edvard (17. 9. 1937) TOZD Posoda, vodja boutique proizvodnje. Zaposlen v EMO od 16. 8. 1954.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame

Marije TURK

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem za darovani venec, izraze sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti.

Žalujoči sin Davorin
z družino

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi ljube mame in stare mame

Marije ŽNIDAR

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz TOZD ERC kakor tudi ostalim za izraze sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Žalujoča hči
Marija KAMENIK
s sinom Andrejem

ZAHVALA

Ob boleči izgube drage mame

Marije KOLARIČ

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz montaže TOZD Posoda za izraze sožalja in denarno pomoč.

Žalujoča hči
Pavla MAK

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame

Terezije VEBER

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem službe družbenega standarda in splošnih zadev DSSS za izraze sožalja, darovano cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti.

Žalujoča hči
Marijana

ZAHVALA

Ob bridki izgubi drage mame

Nežike LIPOVŠEK

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz TOZD Posoda (oddelek univerzal) za izraze sožalja, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti.

Žalujoča hči Olga
z družino

Sporočilo sodelavcev

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz MONTAŽE TOZD POSODA za izkazano pozornost ob slovesu ter dragoceno darilo, ki mi bo v trajen spomin.

Vsem v DO pa želim še mnogo delovnih uspehov in razumevanja!

ANI BELINA

– x –

Ob srečanju z »ABRAHAMOM« se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem, posebno pa želim še vnaprej veliko delovnih uspehov in dobrega zdravja.

Veber Ivan

nanj vedno spominjal na ta pomemben življenjski jubilej – 50-letnico mojega življenja.

Vsem skupaj se še enkrat prav lepo zahvaljujem.

Marija ČEPIN

– x –

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz TOZD Vzdrževanje in energetika – strojni obrat za izkazano pozornost in dragoceno darilo. Vsem skupaj želim še vnaprej veliko delovnih uspehov in dobrega zdravja.

Odšli v pokoj

VREČAR Marija (19. 9. 1937) – TOZD Posoda, skladišče gotovih izdelkov. Zaposlena v EMO od 8. 10. 1962. Upokojena 19. 9. 1987.

BELINA Ani (17. 5. 1935) – TOZD Posoda, skladišče gotovih izdelkov. Zaposlena v EMO od 16. 4. 1951 do 2. 8. 1955 in od 28. 12. 1961 do upokojitve 14. 9. 1987.

GAVEZ Helena (11. 5. 1935) – TOZD Posoda, zavijalnica. Zaposlena v EMO od 1. 11. 1966. Upokojena 10. 8. 1987.

Naše črne točke

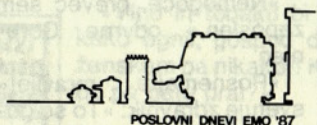
Disciplinski ukrepi izrečeni v mesecu juliju 1987

TOZD Posoda

Maksimovič Jelenko – prekoračitev pooblastil – prenehanje delovnega razmerja odl. za čas 6 mes.; Petek Viktor – zamujanje na delo, nepravilen odnos do dela – prenehanje delovnega razmerja odl. za čas 12 mes.; Bornšek Tatjana – neupoštevanje predpisov iz VPD – opomin; Zagmajster Stane – vinjen na delu – prenehanje delovnega razmerja odl. za čas 2 mes.; Gračner Andrej – neopravičen izostanek z dela – opomin; Vidmar Viljem – malomarno opravljanje del. dolžnosti – opomin; Krajnc Milan – neopravičeni izostanki z dela – prenehanje delovnega razmerja odl. za čas 3 mes.; Hrovat Gregor – neopravičeni izostanki z dela – javni opomin; Pangerl Andreja – povzročanje mat. škode – opomin; Mastnak Franc – vinjen na delu – prenehanje delovnega razmerja, odl. za čas 6 mes.; Kresnik Maks – odklonitev del in nalog – opomin; Lapornik Sandi – malomarno opr. delovnih dolž. – javni opomin; Harinski Vinko – neopravičeni izost. z dela – prenehanje delovnega razmerja odl. za čas 2 mes.; Komerički Darko – neopravičeni izost. z dela – opomin; Koprivc Julijana – nepravilen odnos do nadrejenih – prenehanje delovnega razmerja odl. za čas 3 mes.; Vodovnik Anton neopravičeni izost. z dela – javni opomin; Spegel Jan-ko – neopravičeni izost. z dela – opomin; Kranjec Milan – neopravičeni izost. z dela – javni opomin; Šket Andrej – malomarno opr. del in nalog – prenehanje delovnega razmerja odl. za čas 3 mes.

Pravna služba

Zanimiva anketa

POTROŠNIKI IN GOSTJE, POVEJTE TUDI VI SVOJE MNENJE

Z željo, da bi ugotovili kako so naši kupci-potrošniki in gostje družbenih gostinskih lokalov zadovoljni z delom trgovskih delavcev zaposlenih v trgovini in gostinskih delavcev zaposlenih v gostinstvu, pa tudi, kako so zadovoljni z urejenostjo trgovin in gostinskih lokalov, je občinski odbor sindikata delavcev trgovine in gostinstva Celje sklenil, da kupci povedo, kaj menijo o vedenju in ravnanju naših trgovskih in gostinskih delavcev.

Vabimo vas torej k sodelovanju in vas prosimo, da nam z vašimi mnenji pomagate ugotoviti, v kateri po-

stavnosti enoti-prodajalni ali v katerem družbenem gostinskem obratu imajo trgovci in gostinci tak odnos do kupcev in gostov, kakršnega si vsi želimo.

Kriteriji, po katerih boste ocenjevali so:

- urejenost (osebja, trgovin, čistoča, označevanje cen, preglednost blaga. . .)
- odnos do strank (postrežba, svetovanje pri nakupu, reševanje reklamacij in pritožb kupcev. . .)
- zadovoljivost ponudbe blaga glede na poslovni predmet prodajalne (blagovnice se ocenjujejo po oddelkih)
- v gostinskih obratih je poleg urejenosti in odnosa strank do gostov še poseben poudarek na kakovosti storitev

Ocenjevanje zajema vse prodajalne na območju občine Celje z živilskim blagom, tekstilno in usnjeno galanterijo, prodajalne s tehničnim blagom in vse družbene gostinske obrate.

Izpolnjeno anketo nalepite na dopisnico ter jo pošljite do 19. oktobra na naslov: ZSS, OBČINSKI SVET CELJE, Gledališka 2.

Najbolje ocenjene prodajalne bodo dobile priznanje s plaketo »ZLATI MERKUR«. Najbolje ocenjeni gostinski obrati pa plaketo s priznanjem »ZLATA MAJOLIKA«. Med vsemi, ki bodo sodelovali v anketi bomo izžrebali tri potrošnike in jim podelili praktična darila.

Rezultati ankete bodo objavljeni v Novem tedniku in v Informacijah OS ZSS Celje.

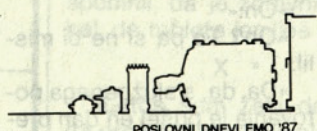
odreži

ANKETA

GLEDE NA KRITERIJE, PO KATERIH SEM POSLOVNE ENOTE – PRODAJALNE OCENEVAL(A), KI SO NAVEDENI V NAVODILIH, SEM UGOTOVIL(A), DA JE NAJPRIJETNEJŠE KUPOVATI V PRODAJALNI:

- Z ŽIVILSKIM BLAGOM _____
- S TEKSTILNIM BLAGOM IN USNJ. GALANTERIJO: _____
- S TEHNIČNIM BLAGOM _____
- NAJPRIJETNEJŠI GOSTINSKI LOKAL: _____

IME IN PRIIMEK TER TOČEN NASLOV KUPCA ALI GOSTA-POTROŠNIKA: _____

Kadrovske vesti

Od 1. 8. 1987 do 31. 8. 1987

Sprejeti na delo:

UŽMAH Jožefa, JELOVŠEK Nada, IBRALIČ Zijada, REP Martina, KNEZ Franc, JUG Jože – vsi TOZD Posoda; KOS Marija, JURAK Ivan – oba DSSS inženiring; ČETINA Vlasta – DSSS PE; KUKEC Branko – DSSS organ. služ.; NAJEV Nediljko – DSSS PT; GRABENŠEK Zoran, KLUN Jože, ŽAGAR Ciril – vsi TOZD Vzdrževanje; ČERNEVŠEK Uroš – DSSS PMO.

IZ DO so odšli:

BORNŠEK Sonja, RAZGORŠEK Mojca, HRASTENŠEK Terezija, MUŠKOTEVC Džoni – vsi TOZD Posoda; RAMŠAK Jelka, DROBEŽ Vinko – oba TOZD Radiatorji; ROŠKARIČ Jože – TOZD Kontejner; GAJŠEK Alojz, ČOKELC Jernej, OCVIRK Jože – vsi TOZD Kotli Šentjur.

Upokojili so se:

GROS Fanika (30. 7. 1936–31. 7. 1987), PRISTOVNIK Amalija (8. 7. 1937–31. 7. 1987), GAVEZ Helena (11. 5. 1935–10. 8. 1987) – vsi TOZD Posoda; KREMPUŠ Anton (27. 7. 1932–31. 7. 1987) – Radiatorji; VEBER Ivan (12. 6. 1930–14. 8. 1987) – Vzdrževanje.

Umrli je:

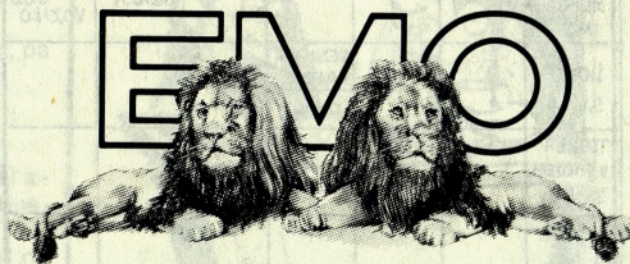
RAJH Marija (8. 2. 1938–30. 7. 1987) – Posoda

Premeščeni iz TOZD v TOZD s 1. 8. 1987

GARČAR Helmut iz DSSS v kontejner; FAZLIČ Jasim iz kontejner v orodjarna.

Poročili sta se:

DUJAKOVIČ SLAVOJKA-KNEŽEVIČ, FILEJ SONJA-PLOŠTAJNER obe TOZD Posoda.

TO JE TO

»Kadar se ne morem odločiti, mečem v zrak dinar,« pravi Brane.

»Jaz pa se najprej odločim, da ne bom vrgla dinarja« odvrne Marija iz Savinjske doline.

– x –

»Savinjčan spremlja damo v njeno stanovanje. Dama je začudena in pripomni:

»Ali mislite, da sem prostitutka?«

»Ni govora, saj nihče ni govoril o denarju,« odvrne Savinjčan.

TO JE TO

Emajlirec

Časopis izhaja dvakrat mesečno kot glasilo delovne organizacije EMO Celje in ga prejema vsi člani te delovne skupnosti brezplačno. Ureja ga uredniški odbor.

Glavni in odgovorni urednik: Viki Klenovšek. Tehnična oprema: Jože Kuzma. Naslov uredništva: Celje, Mariborska 86, telefon 32-112, interna 262. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oprosten plačevanja davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 22. 5. 1973). Tisk in klišei AERO Celje.

Humor

»Dedek ali boš sladole-
led?« vpraša Tonček dedka,
ko gresta mimo slaščičarne.
»Ne, jaz ne jem sladole-
da.«

»Prav. Zdaj pa ti vprašaj
mene!«

— x —

Zakonski par se sprehaja
po mestnem parku.

Nekdo ju spoštljivo po-
zdravi.

»Glej, glej, draga, kako je
ta neznanec prijazen!«

»Prijazen že, ampak, ko bi
ti vedel kako smrči...«

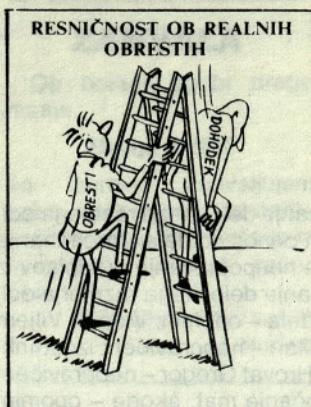
— x —

»Kar je preveč, je preveč.«
zarenči ježno sodelavec

Nace pri malici v naši jedilni-

— Mi smo storili vse, da jo ohrani-
mo pri življenju... ljudje pa
naj le molijo, da bi jo čimprej
pobralo!

Družina na kampiranju ob
Krki bije hrupen boj s komar-
ji. Zvečer se pojavijo kresni-
ce in najmlajši se prestraši:

»Pojdimo hitro stran, zdaj
nas te zverine iščejo že z
lučjo!«

— x —

»Prijatelj,« pravi zdravnik,
»nujno si morate privoščiti
vsaj dan počitka tedensko.«

»Nemogoče, preveč sem
zaposlen,« odvrne Gore-
njec.

»Posnemajte mravlje!«
svetuje zdravnik: »To so go-
tovo najbolj delovne živali na
Zemlji, vendar jih to ne ovira,
da ne bi bile zraven pri vseh
naših piknikih.«

— x —

»No, oča, kako naj vas
zdravimo, da vam bo najbolj
všeč?«

»Prosil bi, da me zdravite
tako, da bo pogreb v nede-
ljo.«

— x —

»Vlado, kaj počneš takrat,
ko ti zmanjka bencina?«

»Enostavno, takrat se
grem pa partizane!«

»Kako?«

»Stopim v hosto in ježno
gledam na cesto, kjer se
Nemci podijo gor in dol.«

— x —

»Zdaj pa povej, ali me ma-
raš ali ne? Če si bolj Franc-
ljeva kot moja, se bom kar
pred njegov traktor vlegel.«

»Ježeš, nikar. Če te Fran-
celj s traktorjem zmečka,
ima lahko še sitnosti z mili-
co...«

— x —

»Kdo je?« se oglasi Sa-
vinjčan, ko je nekdo potkal
na njegova vrata.

»Nekaj za siromake...
prosim...«

»V redu! Kar pustite pred
vrati...«

— x —

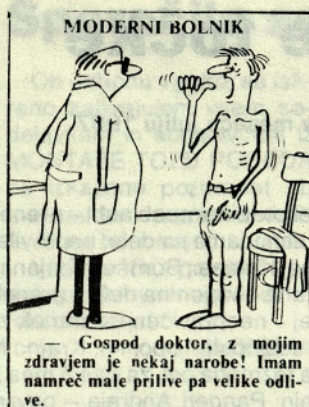
»Ali veš, da se soseda lo-
čujeta?«

»Ne nisem vedel. Kdo pa
je kriv?«

»On.«

»On? To pa si ne bi mis-
lil...«

»Da, da, s službenega po-
tovanja je prišel en dan pre-
zgodaj...«

Sosed je dejal Dušanu:

»Tako pa ne gre! Vaši trije
otroci sede na moji hruš-
ki...«

»Trije! Kje hudiča pa je
četrti?«

— x —

Na meji carinik vpraša Sa-
vinjčana, če ima kaj za prija-
vit.

»Nič, šel sem po avtomo-
bilski del, pa ga niso imeli,«
odvrne Savinjčan.

Carinik pogleda žep na
Savinjčanovi obleki, ki je bil
malce izbočen in vpraša:

»Kaj pa imate tukaj?«

Savinjčan potegne ven
zobno protezo.

Carinik: »A tako, ste mislili
tihotapiti zlato?«

Savinjčan: »Dajte no! To
je ženina proteza. Vzel sem
jo s seboj, sicer bi baba
doma ves dan jedla...«

»Otroci, dobili smo nove-
ga učenca. Prišel je iz Go-
renjske, ime pa mu je Jane-
zek. Janezek lahko sedeš!

Sedaj pa bi prešli na obrav-
navo snovi. Kdo bi znal spre-
gati glagol piti? No Janezek,
pa daj ti!«

»Pijem, plačaš, plača, pi-
jeva, plačata, pijemo...«

— x —

Lepo dekle se je obrnilo k
ogromnemu, brutalnemu, s
krvjo poškopljenemu moš-
kemu, ki jo je gledal brez us-
miljenja, z ostrim svetlikajo-
čim se nožem v roki.

»Ali nimate nič srca?« je
komaj slišno dejala.

»Ne,« je on odvrnil nepri-
zadeto.

»No, potem mi pa dajte pol
kile jetrc,« je zavzdihnila.

— x —

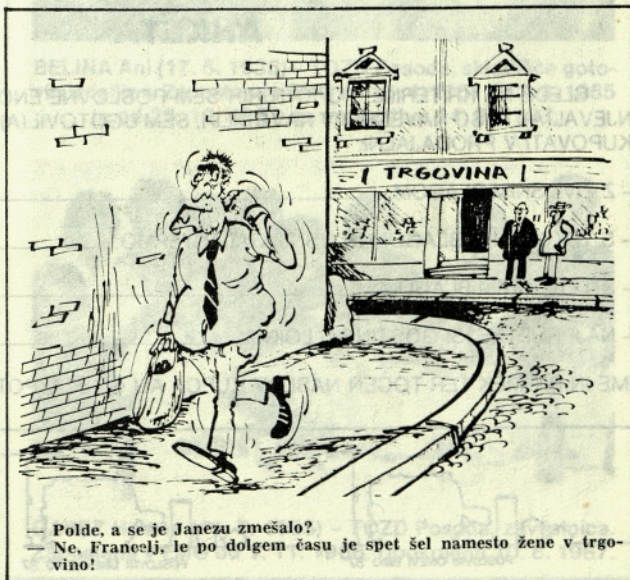
»Otroci, dobili smo nove-
ga učenca. Prišel je iz Go-
renjske, ime pa mu je Jane-
zek. Janezek lahko sedeš!

Sedaj pa bi prešli na obrav-
navo snovi. Kdo bi znal spre-
gati glagol piti? No Janezek,
pa daj ti!«

»Pijem, plačaš, plača, pi-
jeva, plačata, pijemo...«

Rešite za zabavo

EMO	DEL ŠTEVKA	ZVEZNA DRŽAVA V ZDA	NEMŠKI PISATELJ (HERMANN)	IGRALKA MIRANDA	SKRABSTVO	MADŽAR. PLEMIC (FERENC)
IGRALEC ŠAHA						
REKA V MAKEDONIJ						
PRIMOSLANI NADSKOF						
MAJHNO NASELJE				NAŠA ILI TUJA ČRKA PTICA PEVKA		
ŠPANSKO ŽEUSKO IME					SLAŽA	OTROŠKO VOZILO
LOJZE SLAK			NEZNANKA V MATEMAT. PRIPIS			
TVORBA V PODZEM. JAMAH						
MESTO V ITALIJI						
EMO	PISEC ČLANKOV	GUMICA ZA BRISANJE	RUSKI VLADAR TRENJE			
PRIPOMOČ. ZA RISANJE CRT						
LJUDSTVO V LAOSU				LJUBITELJ LEPEGA	GORLJIV TRAK. PRI SVECI	VELIKA TELESNA ODVODNICA (MUOŽINA)
NASLOV						
NIS			100 VOZVODINSKA PESNIJK (KAROLY)			
VULKANSKO ŽRELO						
POUDAREK						
RASTLINJE						

— Polde, a se je Janezu zmešalo?
— Ne, Francelj, le po dolgem času je spet šel namesto žene v trgo-
vino!